

UCHWAŁA NR XIX/159/2019
RADY MIEJSKIEJ W KOLE

z dnia 18 grudnia 2019 r.

w sprawie Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kole na rok 2020

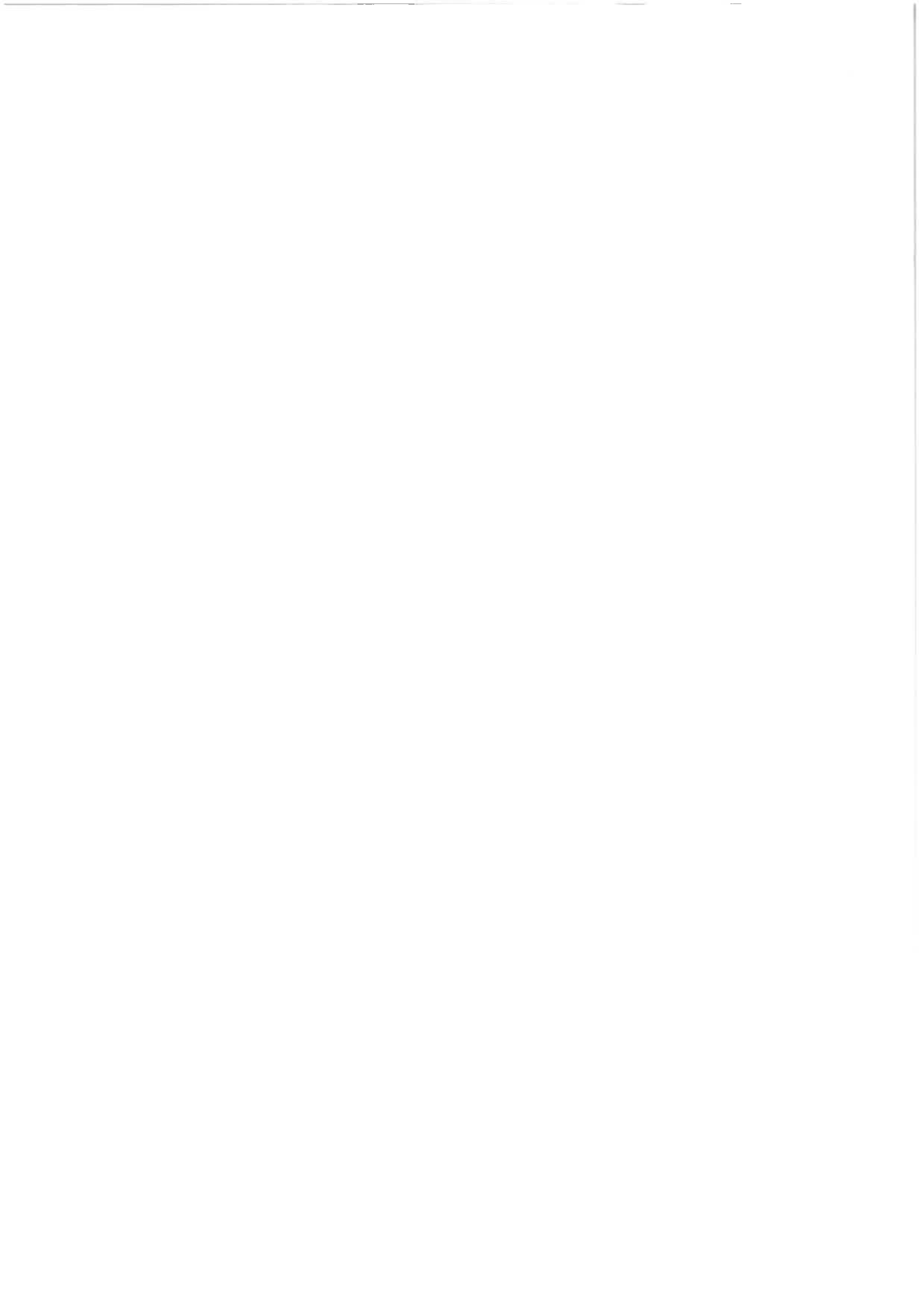
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.) oraz art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277), Rada Miejska w Kole uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kole na rok 2020 będący załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Koła.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Kole
Sob
Tomasz Sobolewski

Uzasadnienie do
UCHWAŁY NR XIX/159/2019
RADY MIEJSKIEJ W KOLE
z dnia 18 grudnia 2019 r.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277). Zadania te w rozumieniu ww. ustawy mają ścisły związek z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, ponieważ tylko na takie cele mogą zostać wydatkowane środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych o czym mówi art. 11¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpisuje się w działania przyjęte do realizacji w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Koło na lata 2015-2020 oraz założenia określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały także wskazówki wynikające z rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują. Stanowi kontynuację przedsięwzięć w obszarze profilaktyki zainicjowanych na terenie miasta, systematycznie i konsekwentnie realizowanych w latach poprzednich, uzupełnionych o nowe przedsięwzięcia, które mają zwiększyć ich skuteczność. Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie bazują w realnie podejmowanych działaniach na istniejącej infrastrukturze instytucji i podmiotów, które w okresie danego roku są w stanie zapewnić wykonanie przyjętych priorytetów.

BURMISTRZ

Krzysztof Witkowski

I. Wstęp

Rok 2020 to kolejny rok realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jak i również kontynuacji wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich. Niniejszy program jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na terenie miasta Koła. Jest on spójny z Miejskim Programem Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Narkotykowych na lata 2017-2020.

Konsumpcja alkoholu w istotny sposób wpływa na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, uzależnionych, ale wpływają na całą populację.

Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych tj. przestępczość, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe i winno być przedmiotem troski ze strony organów administracji rządowej i samorządowej.

Obecnie nie zastanawiamy się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom, dzieciom dotkniętym problemem alkoholizmu, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Pomagać to nie tylko minimalizować skutki alkoholizmu ale przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktami. Pomagać to również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom kiedy to człowiek jest poddany presji otoczenia.

Należy zwrócić uwagę, że uzależnienie nie dotyczy tylko alkoholu, narkotyków, ale również innych nieracjonalnych zachowań związanych m.in. z używaniem telefonu czy Internetu. Uzależnienia mogą być pojedyncze lub złożone, mogą się krzyżować, zmieniać. Dlatego tak ważne jest uczestnictwo w programach opracowanych w celu „walki” z nałogiem, zwracających uwagę na czynniki ryzyka i wzmacniających czynniki wspierające prawidłowy rozwój, funkcjonowanie jednostki i całej rodziny.

II. Uwarunkowania prawne Programu

Zgodnie z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gmin, które obejmują w szczególności:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

Niniejszy Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wynikające z Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia (NPZ) na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492).

Program realizowany będzie poprzez zadania zawarte w następujących obszarach NPZ:

- Obszar 1: Promocja zdrowia, edukacja zdrowotna i kształcenie kadr,
- Obszar 2: Profilaktyka uniwersalna, profilaktyka selektywna, profilaktyka wskazująca,
- Obszar 3: Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa,
- Obszar 4: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,

III Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych - zagadnienia dotyczące używania alkoholu, przemocy w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocy, a także postawy społecznymi wobec tychże zjawisk.

„Diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych” na terenie Miasta Koła opracowała Firma Nowe Horyzonty Anna Gorczowska z Wrocławia.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w mieście Kole wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy
- 2) dzieci i młodzież szkolna
- 3) pedagodzy szkolni

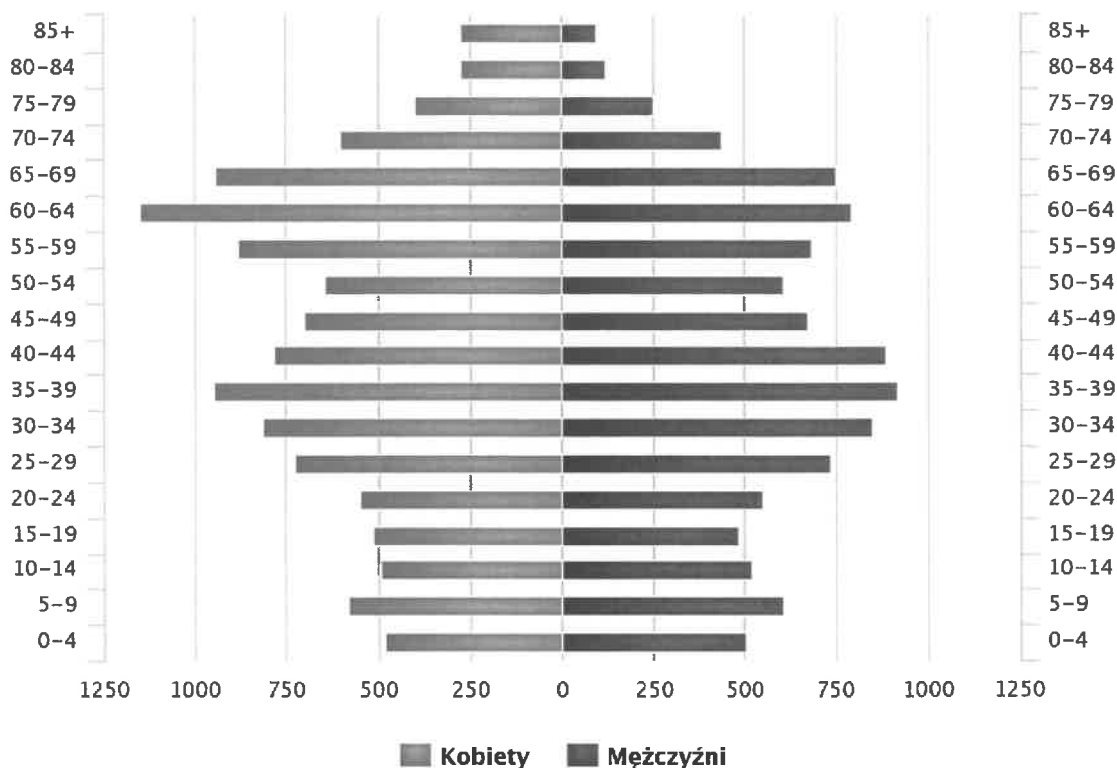
Dane pochodzące z badań ankietowych uzupełniono o dane z Przychodni Leczenia Uzależnień i Współzależnień w Kole, Centrum Medycznego Multimed w Kole, Szpitala Powiatowego w Kole oraz Komendy Powiatowej Policji w Kole.

3.1.Dane demograficzne

Koło jest małym miastem z liczbą mieszkańców wynoszącą 21 982, z czego 52,9% stanowią kobiety, a 47,1% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 5,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,2 lat i jest nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Piramida wieku mieszkańców Koła, 2017

(Źródło: GUS)

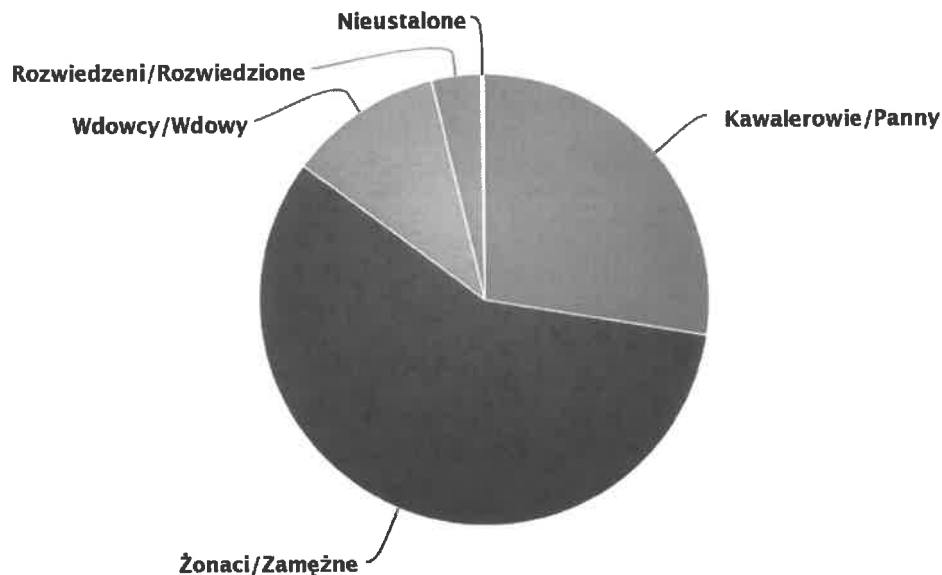

www.polskawliczbach.pl

Mieszkańcy powiatu zawarli w 2017 roku 95 małżeństw, co odpowiada 4,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie więcej od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz nieznacznie więcej od wartości dla kraju. 27,5% mieszkańców Koła jest stanu wolnego, 57,6% żyje w małżeństwie, 3,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,0% to wdowy/wdowcy.

Stan cywilny (Ludność w wieku 15+ lat) – Koło

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)

www.polskawliczbach.pl

Koło ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -38. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -1,70 na 1000 mieszkańców Koła. W 2017 roku urodziło się 204 dzieci, w tym 43,6% dziewczynek i 56,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 398 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,89 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

3.2. Działalność instytucji udzielających wsparcia w obszarze uzależnień

W tabelach poniżej przedstawiono liczbę osób zgłaszających się do Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień w Kole, Szpitala Powiatowego w Kole oraz Centrum Medycznego Multimed w Kole.

Dorośli mieszkańcy miasta Koła w przypadku zażycia alkoholu częściej zgłaszali się do Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień niż byli przyjmowani do szpitala. Natomiast wśród młodych ludzi tendencja jest odmienna.

Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba nieletnich osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszających się do PLUiW:			
• z powodu zażywania alkoholu	1	0	0
Liczba dorosłych osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszających się do PLUiW:			
• z powodu zażywania alkoholu	155	137	141

Szpital Powiatowy w Kole			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba nieletnich osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszająca się do szpitala :			
• z powodu zażywania alkoholu	2	1	2
Liczba dorosłych osób będących mieszkańcami miasta Koła zgłaszająca się do szpitala:			
• z powodu zażywania alkoholu	74	101	88

- **Centrum Medyczne Multimed w Kole** posiada w swoim zakresie Poradnię Terapii Uzależnienia od Substancji Psychoaktywnych funkcjonującą od 1 października 2018 r.

Przychodnia z oddziałem w Kole nie posiada natomiast w swoim zakresie Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu, dlatego dane są zerowe.

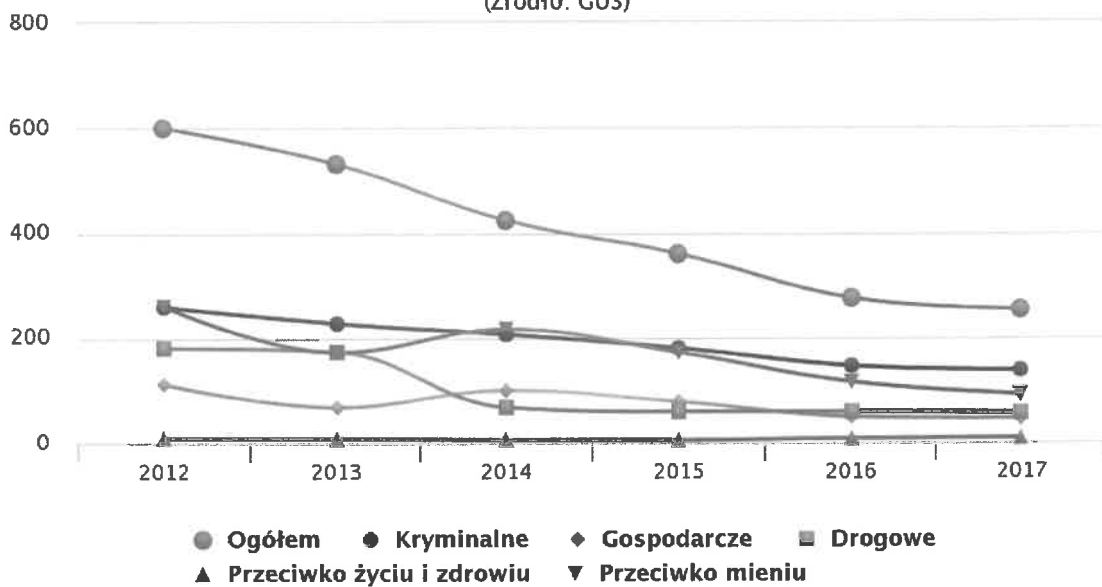
3.3. Skala problemów

3.3.1. Przestępczość

W 2017 roku w Kole stwierdzono szacunkowo 253 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,37 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Kole wynosi 88,10% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa wielkopolskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w Kole w latach 2012 - 2017

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Liczba zatrzymanych			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Osoby nieletnie:			
• po spożyciu alkoholu (z powiatu kolskiego)	10	22	9
Osoby dorosłe:			
• po spożyciu alkoholu (Policyjne Pomieszczenie Dla Osób Zatrzymanych z uwagi na stan nietrzeźwości; z powiatu kolskiego)	221	397	245

W 2017 roku zaobserwowano większą liczbę osób dorosłych zatrzymanych po spożyciu alkoholu w porównaniu z rokiem 2016 i 2018. Natomiast wśród osób nieletnich tendencja ta jest spadkowa. Liczba zatrzymanych dorosłych osób w Policyjnym Pomieszczeniu Dla Osób Zatrzymanych z uwagi na stan nietrzeźwości dotyczy m.in. zagrożenia bezpieczeństwa zdrowia lub życia dla samej osoby zatrzymanej bądź osób wspólnie zamieszkujących.

Tendencję spadkową zaobserwowano, również w mieście Kole w przypadku prowadzeniu pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości oraz w powiecie kolskim po użyciu alkoholu. Liczba wypadków w powiecie utrzymywała się na stałym poziomie.

Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości (miasto Koło)	76	51	53
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu (powiat kolski)	473	380	259
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu (powiat kolski)	-	-	1
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu (powiat kolski)	3	3	3
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia ogółem (powiat kolski)	221	397	245

W latach 2016-2018 liczba spraw znęcania się nad rodziną oraz gróźb karalnych w mieście Kole utrzymywała się na względnie stałym poziomie. Wzrosła natomiast liczba spraw dotyczących uchylania się od płacenia alimentów.

**Artykuł KK Kwalifikacja prawna przestępstw – miasto Koło
2016 r.**

	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	23	16	23
Groźby karalne	11	6	11
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	33	14	28
Inne	419	203	418

2017 r.

	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się na rodziną	25	14	25
Groźby karalne	12	7	12
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	27	23	27
Inne	393	172	387

2018 r.

	Wszczęte	Stwierdzone	Zakończone
Znęcanie się nad rodziną	23	16	23
Groźby karalne	12	8	12
Rozpijanie małoletniego	0	0	0
Uchylanie się od płacenia alimentów	41	20	36
Inne	376	160	367

3.3.3 Przemoc w rodzinie

Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w powiecie kolskim

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba interwencji	1850	1293	1181

Dotyczące przemocy w rodzinie	33	34	37
Liczba ofiar przemocy w rodzinie ogółem, w tym:	34	38	41
○ Kobiety	33	32	36
○ Mężczyźni	1	2	3
○ Małoletni do 13 r.ż.	0	1	1
○ Nieletni w przedziale 13-18 lat	1	2	1
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem, w tym:	33	34	26
○ Kobiety	1	2	1
○ Mężczyźni	30	32	25
○ Nieletni	1	0	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu ogółem, w tym:	26	28	26
○ Kobiety	0	0	1
○ Mężczyźni	26	28	25
○ Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	5	8	7

W 2018 w porównaniu z latami poprzednimi (2016-2017) w powiecie kolskim zaobserwowano znaczący wzrost liczby ofiar przemocy w rodzinie, jednakże spadła liczba sprawców.

W związku z procedurą „Niebieskich Kart”- działania podjęte przez grupy robocze w powiecie kolskim:

	2016 r.	2017r.	2018r.
Sporządzono ogółem wniosków, w tym skierowanych do:	60	66	54
○ Ośrodków Pomocy Społecznej	33	34	37
○ Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	27	32	17
○ Placówek Służby Zdrowia	0	0	0
○ Placówek szkolno-wychowawczych	0	0	0
○ Sądów i prokuratury	0	0	0
○ Innych instytucji i organizacji	0	0	0

o Inne	0	0	0
--------	---	---	---

3.4.Zasoby w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

3.4.1 Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży

<i>Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży</i>				
		2016 r.	2017 r.	2018 r.
Nazwy		Warsztaty umiejętności dla rodziców; Warsztaty profilaktyczne dla uczniów, w szkołach podstawowych i gimnazjalnych, Program wczesnej interwencji Fred; Projekt „Pedagodzy uliczni”		
Ilość uczestników:				
I.	Uczniowie	2149	2059	1859
II.	nauczyciele	157	181	135
III.	rodzice	585	620	642

Dodatkowo w mieście funkcjonują dwie świetlice socjoterapeutyczne, prowadzony jest punkt konsultacyjny do spraw uzależnień oraz konsultacje prawne, psychologiczno – pedagogiczne i wychowawcze.

3.4.2 Inne oddziaływania profilaktyczne

Rok 2016:

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 47);
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. (ilość osób 235);
- Inne (ilość osób 1765).

Rok 2017:

- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 49);
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. (ilość osób 20);
- Inne (ilość osób 1200).

Rok 2018:

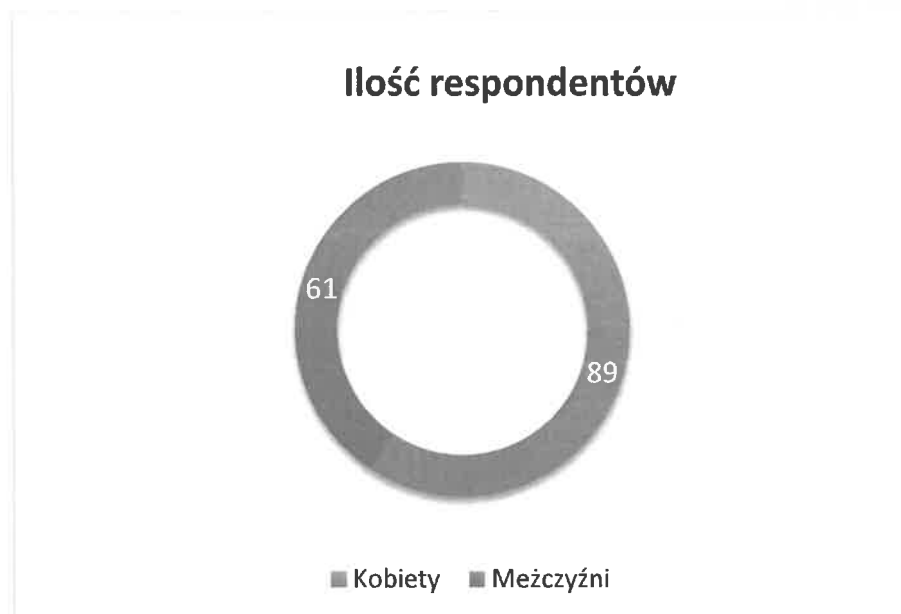
- Kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych (ilość osób 50);
- Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, dyskoteki bezalkoholowe, audycje radiowe itp. (ilość osób 250);
- Inne (ilość osób 995).

3.5. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

3.5.1. Grupa badana

Badania miały charakter ulicznej ankiety w formie papier-ołówek i obejmowały mieszkańców miasta Koła, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie.

W badaniu wzięło udział 150 osób, w tym 61 mężczyzn oraz 89 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 42 lata.

3.5.2. Cel badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, obejmujących m.in.:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu,
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

3.5.3 Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców miasta Koła.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	53%	42%	4%	1%
Zanieczyszczenie wody	51%	43%	5%	1%
Zanieczyszczenie krajobrazu (zaśmiecenie)	52%	43%	4%	1%
Bezrobocie	53%	41%	5%	1%
Bieda, ubóstwo	53%	41%	5%	1%
Wzrost przestępczości	51%	44%	4%	1%
Kryzys rodziny	51%	43%	5%	1%
Kryzys norm moralnych	51%	43%	5%	1%

W opinii mieszkańców wszystkie wymienione w ankiecie problemy są uważane jako bardzo i raczej istotne.

3.5.4. Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Przyjęło się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby, więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania. Jednak nie potwierdza tego rozkład deklaracji, jaki uzyskaliśmy w trakcie badania. Ponad połowa Polaków (53%) twierdzi, że pije alkohol, ale tylko od czasu do czasu i mając ku temu dobrą okazję. Można to nazwać umiarkowanym stylem picia. Niewielkie grupy badanych deklarują częste (4%) i dosyć częste (7%) wykorzystywanie różnych okazji do napicia się alkoholu. Co szósty respondent (16%) przyznaje, że unika okazji do tego, żeby pić alkohol, a prawie co piąty (19%) deklaruje abstynencję. Warto zauważyć, że pewien normatywny styl picia nie zmienił się od dziesięciu lat, gdyż w badaniu z 1997 roku respondenci odpowiadali bardzo podobnie¹.

Kolejne badania CBOSu, z 2010 roku, wydają się potwierdzać wskazane wcześniej tendencje Polaków w picciu alkoholu. Mianowicie: Od alkoholu nie stroni ponad trzy czwarte dorosłych Polaków

¹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2007/K_039_07.PDF (dostęp: 16.06.2017)

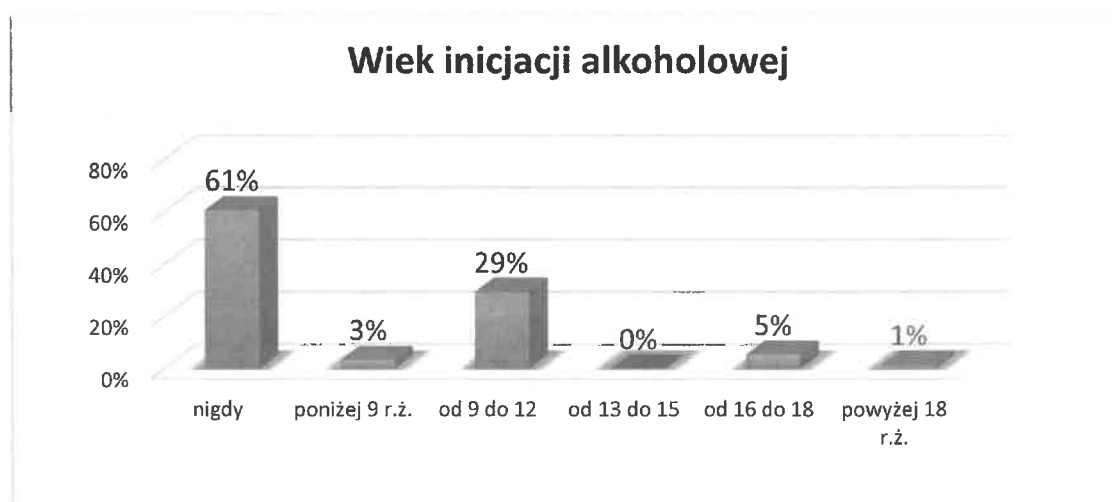

(76%), przy czym dwie trzecie (65%) twierdzi, że pije czasami, a co dziewiąty (11%) – że często. Ponad jedna piąta badanych (22%) deklaruje abstynencję. W ciągu ostatnich trzynastu lat zwiększyła się (o 6 punktów procentowych) grupa abstynentów, znalazł zaś (o 4 punkty) odsetek tych, którzy rzadko piją alkohol².

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. Aż 61% badanych mieszkańców przyznało, że nigdy nie spróbowało alkoholu.

29% wskazało na wiek pomiędzy 9 a 12 rokiem życia. Zaledwie 1% ankietowanych za swój wiek inicjacji alkoholowej wskazało pełnoletność.

Kolejną kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. W tym pytaniu 62% respondentów to osoby deklarujące abstynencję. 19% badanych przyznało, że spożywa alkohol kilka razy w tygodniu, a 13% - raz w tygodniu.

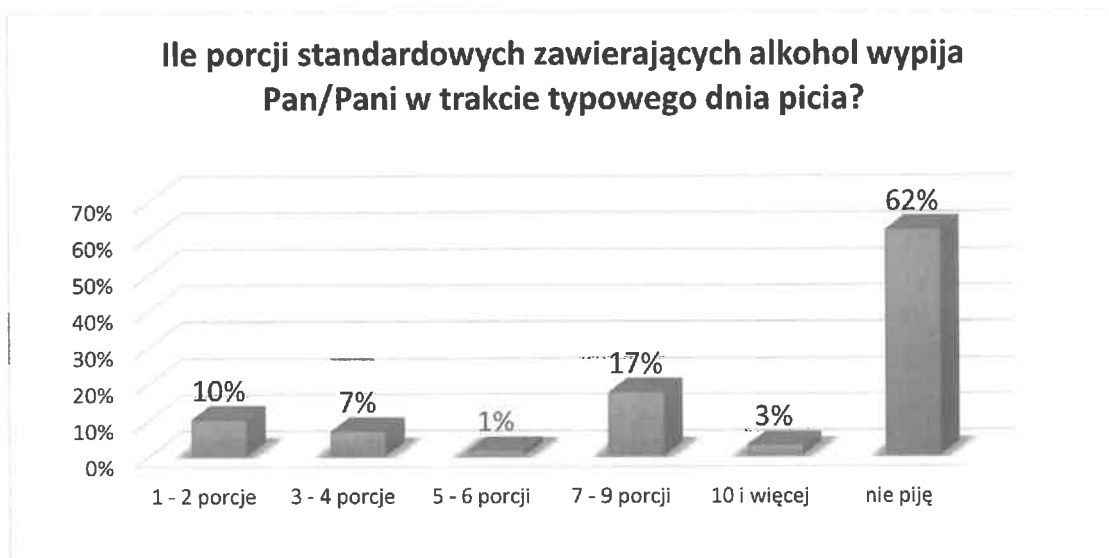
Otrzymane wyniki można podsumować stwierdzeniem, że większość mieszkańców pije alkohol okazjonalnie.

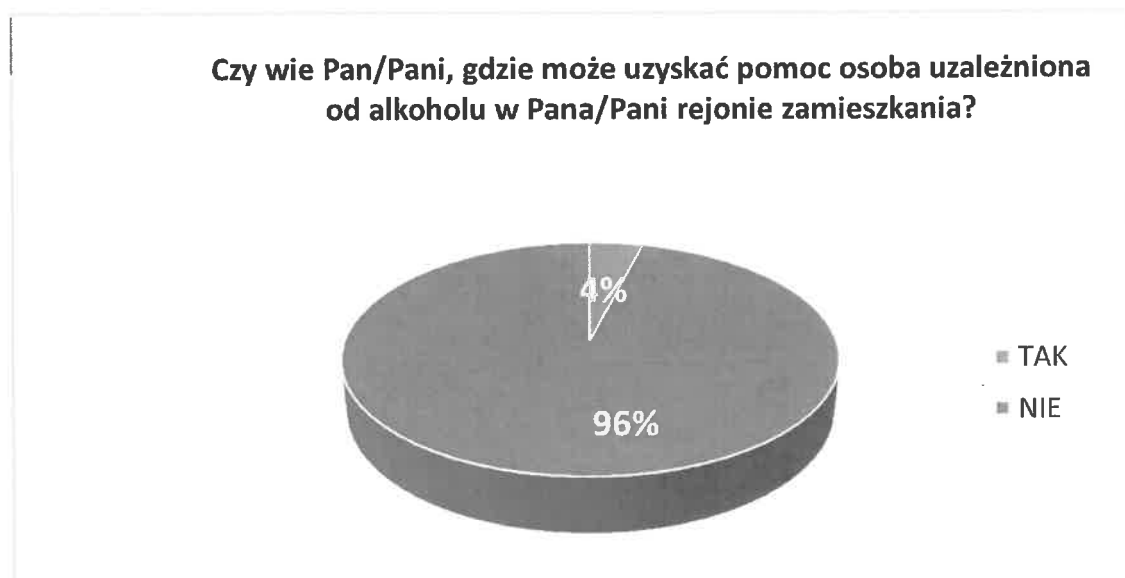
² Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec alkoholu*, Warszawa, sierpień 2010. Źródło: www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/K_116_10.PDF (dostęp: 19.06.2017).

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklaruwali najczęściej, że nie spożywają alkoholu (62%). Kolejna najwyższa wartość odnosiła się do 7-9 porcji jednorazowo spożywanego alkoholu (17%) oraz 1 – 2 porcji (10%) i 3-4 porcje (7%). **W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy miasta Koła wykazują postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka, jednakże istnieje grupa osób, wśród których to ryzyko jest wysokie.**

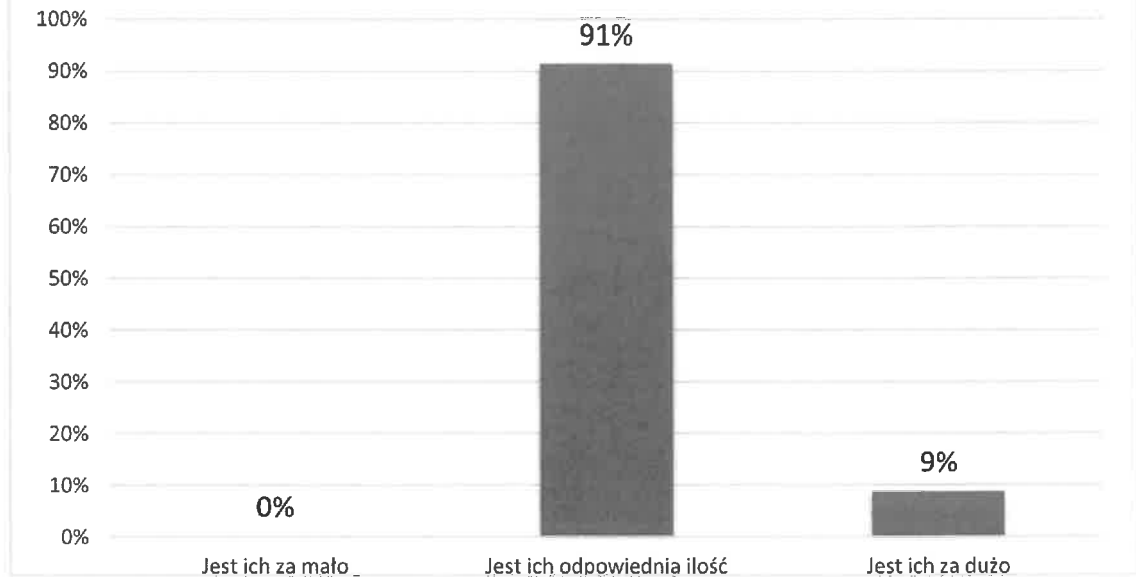

96% ankietowanych nie wie, gdzie może zgłosić się osoba uzależniona od alkoholu w mieście Kole.

Mieszkańcy miasta Koła uważają, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol (91%), jednocześnie 9% badanych twierdzi, że lokali jest za dużo.

Jak ocenia Pan/Pani ilość sklepów i lokali w Pana/Pani okolicy, gdzie można kupić alkohol?

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Mieszkańcy prawie jednogłośnie udzielili **odpowiedzi (99%)**, iż nie uważają, że alkohol zawarty w piwie jest mniej szkodliwy od alkoholu zawartego w wódce.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu.

Łącznie 95% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”. Jednocześnie tylko **18% respondentów ocenia osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.**

73% badanych nie uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.

Łącznie 100% respondentów uważa, że kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie niewielkich ilości alkoholu. 96% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych, a 99% badanych mieszkańców nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.

Powyższe odpowiedzi pokazują, że **zdecydowana większość badanych mieszkańców przyjmuje konstruktywne postawy wobec alkoholu i nie ulega stereotypom.**

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
<i>Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.</i>	1%	0%	11%	88%
<i>Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub</i>	3%	2%	14%	81%

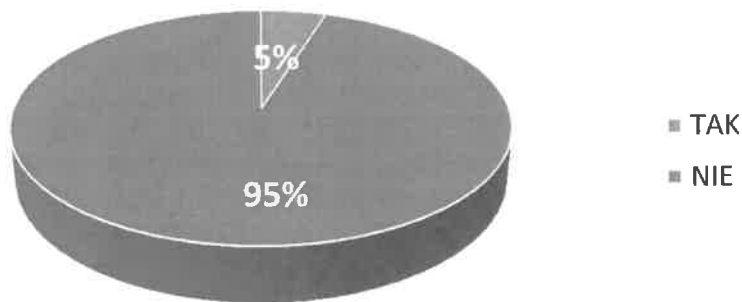
kontrolowany.

<i>Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.</i>	11%	7%	13%	69%
<i>Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.</i>	19%	8%	10%	63%
<i>Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.</i>	1%	3%	14%	82%
<i>Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.</i>	1%	0%	12%	87%
<i>Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.</i>	0%	0%	11%	89%

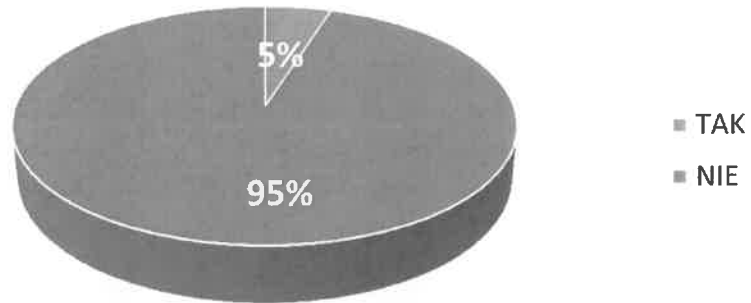
Następnie zapytano ankietowanych mieszkańców miasta Koła o ich wiedzę na temat instytucji udzielających wsparcia w obszarze uzależnień. Tylko 5% badanych mieszkańców wykazało wiedzę w tym temacie i wskazało poradnię leczenia uzależnień oraz Miejski Ośrodek Profilaktyki i Pomocy Rodzinie.

Podobne odpowiedzi uzyskano w pytaniu „Czy wie Pan/Pani gdzie szukać pomocy w problemach z uzależnieniem”, rozkład odpowiedzi przedstawiono na wykresie poniżej.

Czy zna Pan/Pani instytucje udzielające wsparcia w obszarze uzależnień w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

Czy wie Pan/Pani gdzie szukać pomocy w problemach z uzależnieniem?

3.5.5 Przemoc w rodzinie

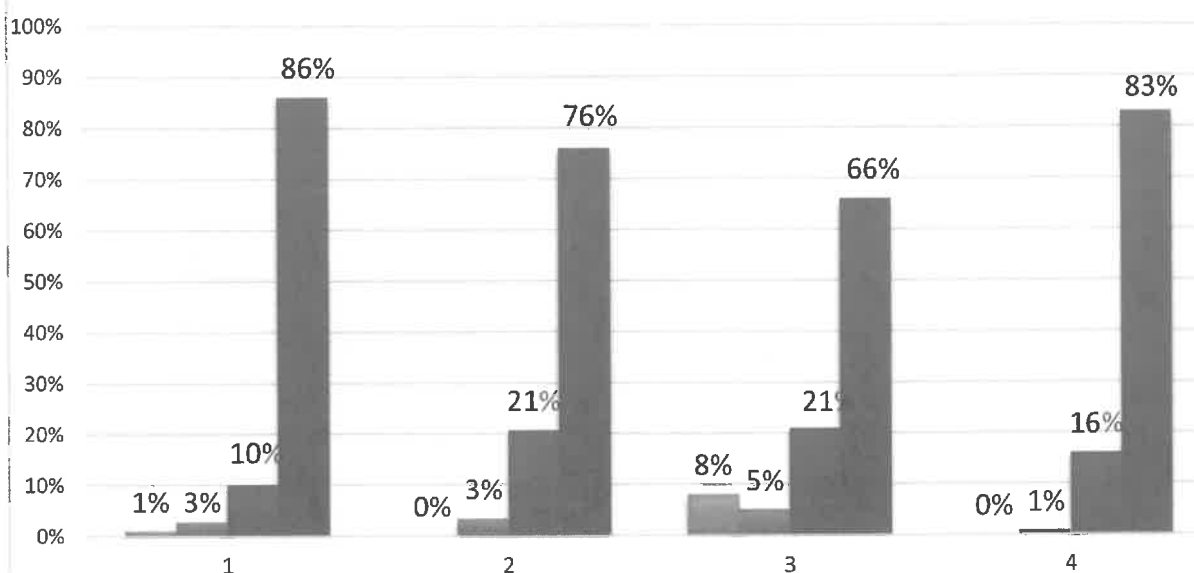
- Przekonania dotyczące wychowania dzieci

Respondenci otrzymali propozycje czterech stwierdzeń dotyczących wychowania dzieci, z którymi mogli się zgodzić bądź też nie. Poniższe wartości pozwalają sądzić, że część badanych przejawia postawy wychowawcze, które właściwe są dla tradycyjnego wychowania.

Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” spotkało się z odrzuceniem 96% respondentów. Jednocześnie 87% badanych zdecydowanie lub raczej zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem.

Kolejne twierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 97% respondentów. Dodatkowo, 99% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizyczne hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.

Przekonania dotyczące wychowania

1 - Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa.

2 - Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek.

3 - Stosowanie kar fizycznych powinno być zakazane prawem.

4 - Kary fizyczne hartują dziecko i pozwalają mu lepiej radzić sobie w przyszłości.

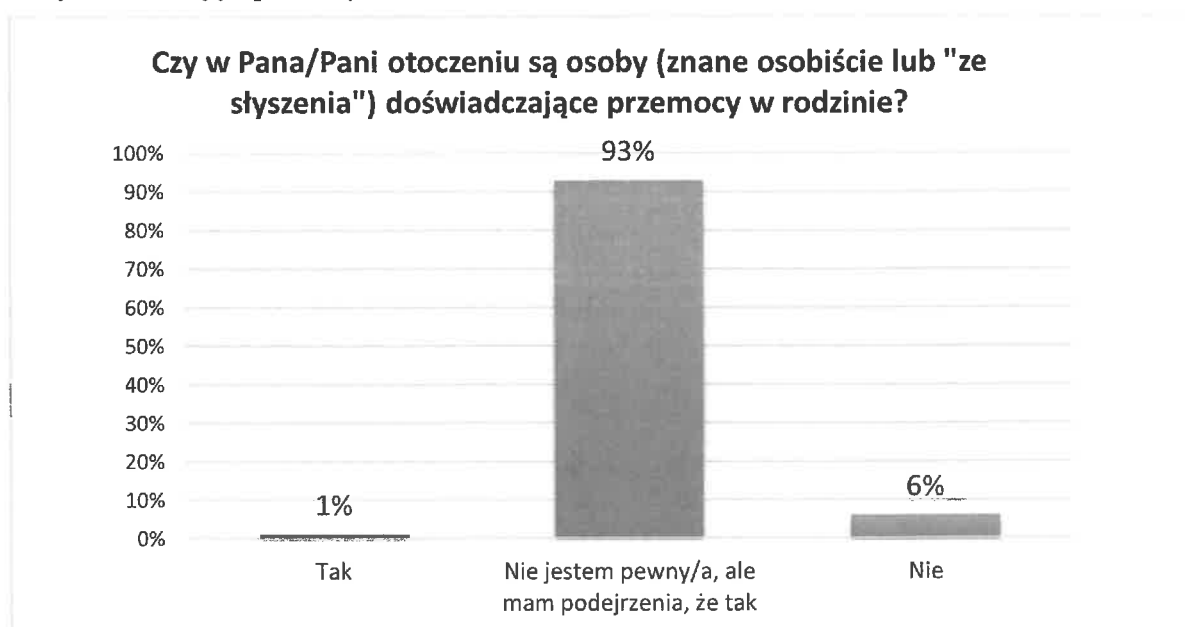
■ zdecydowanie tak   ■ raczej tak   ■ raczej nie   ■ zdecydowanie nie

- *Zjawisko przemocy w rodzinie*

Polacy deklarują, że najczęściej doświadczali agresji w domu (9%) bądź na ulicy poza najbliższą okolicą (9%). Podobna liczba osób (8%) padła ofiarą przemocy nieopodal miejsca zamieszkania. Co dwudziesty ankietowany (5%) został zaatakowany w restauracji, kawiarni lub na dyskotecę, czterech na stu (4%) spotkało się z przemocą w pracy lub szkole, a trzech na stu (3%) w środkach komunikacji³.

Powyższe wyniki są zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności, o czym świadczą wyniki cytowane wyżej. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiają. Z tego względu zbadaliśmy rozpowszechnienie przemocy fizycznej oraz psychicznej w środowisku lokalnym bez kierowania bezpośredniego pytania o bycie ofiarą lub sprawcą przemocy w rodzinie.

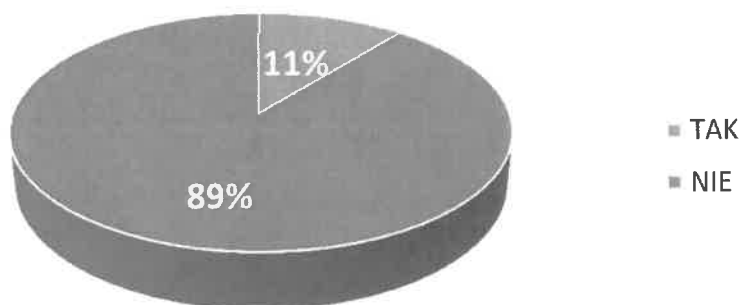
Wyniki badań są niepokojące, ponieważ 93% respondentów ma podejrzenia, że w ich otoczeniu są osoby doświadczające przemocy w rodzinie.

Wśród badanych mieszkańców 11% wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie - respondenci wskazywali policję oraz MOPS. 89% respondentów nie ma pojęcia, gdzie szukać pomocy w takiej sytuacji.

³ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, czerwiec 2012.

Czy wie Pan/Pani, gdzie może uzyskać pomoc ofiara przemocy w Pana/Pani rejonie zamieszkania?

W dalszej części ankiety badane były przekonania dotyczące przemocy oraz funkcjonujące w społeczności lokalnej mity.

Łącznie 93% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie pozwala na zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie nie jest obecne przekonanie, że przemoc zdarza się tylko w tzw. „dobrych domach” – łącznie 96 % mieszkańców miasta Koła nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie.

Natomiast tylko 38% respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Poniższe wartości wskazują na wysoką świadomość badanych mieszkańców na temat specyfiki przemocy.

Łączne odpowiedzi: raczej prawdziwe i zdecydowanie prawdziwe:

- Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać” – 1%;
- Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary” – 1%;
- Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych” – 1%.

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie prawdziwe</i>	<i>Raczej prawdziwe</i>	<i>Raczej nieprawdziwe</i>	<i>Zdecydowanie nieprawdziwe</i>
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	5%	2%	16%	77%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	1%	3%	19%	77%
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.	29%	9%	7%	55%
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać.	0%	1%	24%	75%

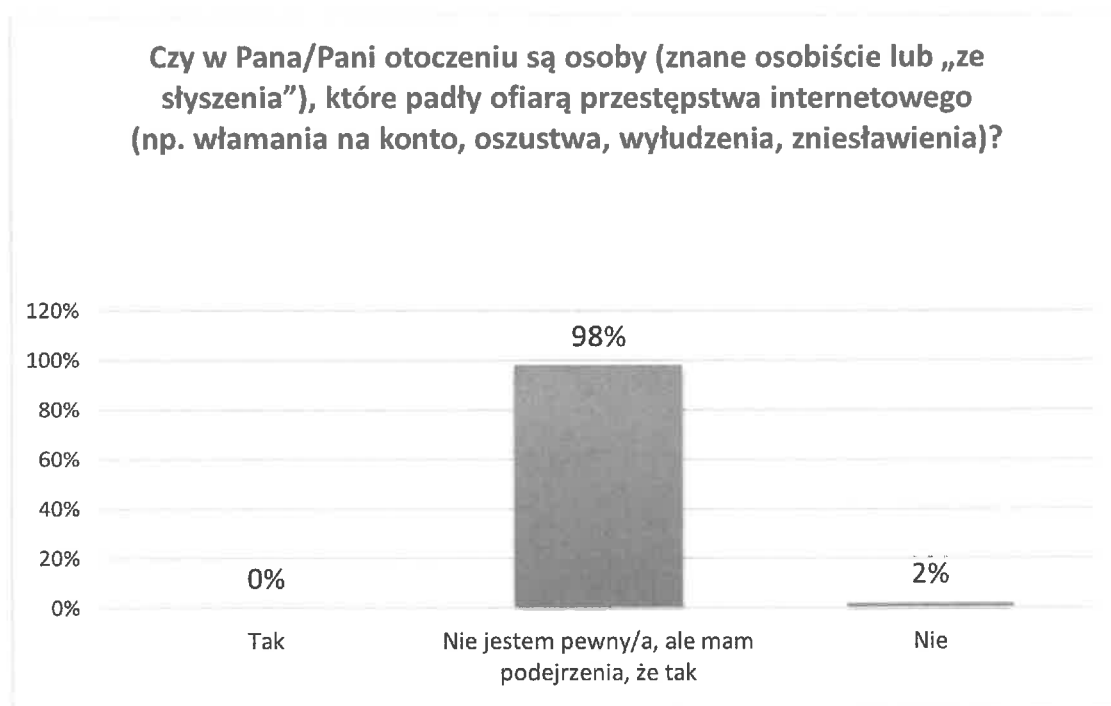

Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary.	0%	1%	19%	80%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.	0%	1%	11%	88%

3.5.6. Cyberprzemoc i uzależnienie od internetu

Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety jest cyberprzemoc. *Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Sieci, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów z użyciem Sieci oraz podszywanie się w Sieci pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanymi mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS⁴.*

Badania wykazały, że cyberprzemoc w lokalnej społeczności może stanowić problem. Mianowicie, **98% badanych ma podejrzenia o osobach, które padły ofiarą przestępstwa internetowego** (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia).

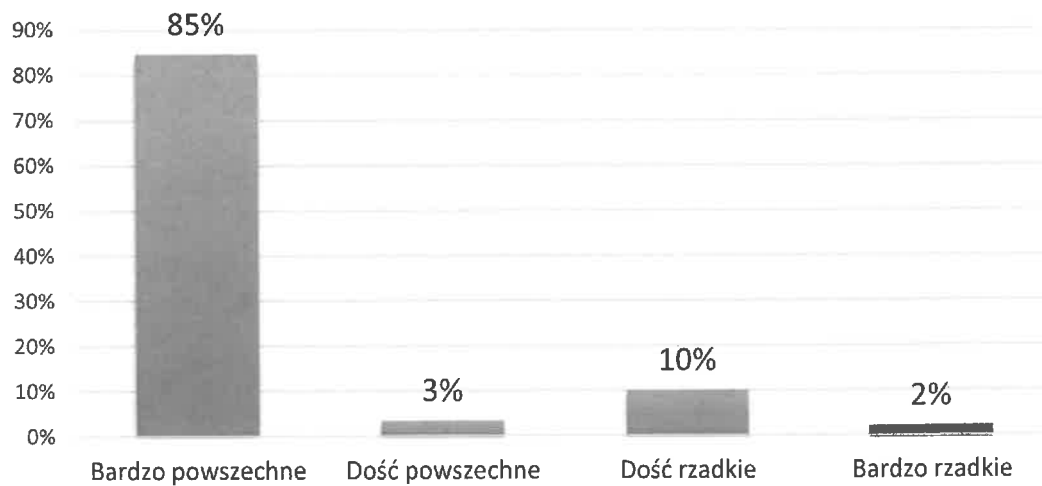

Również dane związane z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym są niepokojące.

Łącznie 88% uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym, a 12% ocenia je jako zjawisko dość i bardzo rzadkie.

⁴ Wojtasik, Ł. *Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska.*

Jak ocenia Pan/Pani rozpowszechnienie uzależnienia od komputerów/internetu w Pana/Pani środowisku?

3.6.Badanie pedagogów szkolnych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z inicjacją alkoholową, oraz zachowaniami ryzykownymi występującymi w mieście wśród najmłodszych mieszkańców są pedagodzy szkolni, którzy spotykają się codziennie w swojej pracy z młodzieżą.

3.6.1 Grupa badana

Badanie zostało przeprowadzone wśród 6 pedagogów szkolnych pracujących w szkołach na terenie miasta Koła.

3.6.2 Cel badania

Celem badania była identyfikacja zachowań ryzykownych w środowisku szkolnym, w obejmujących m.in.:

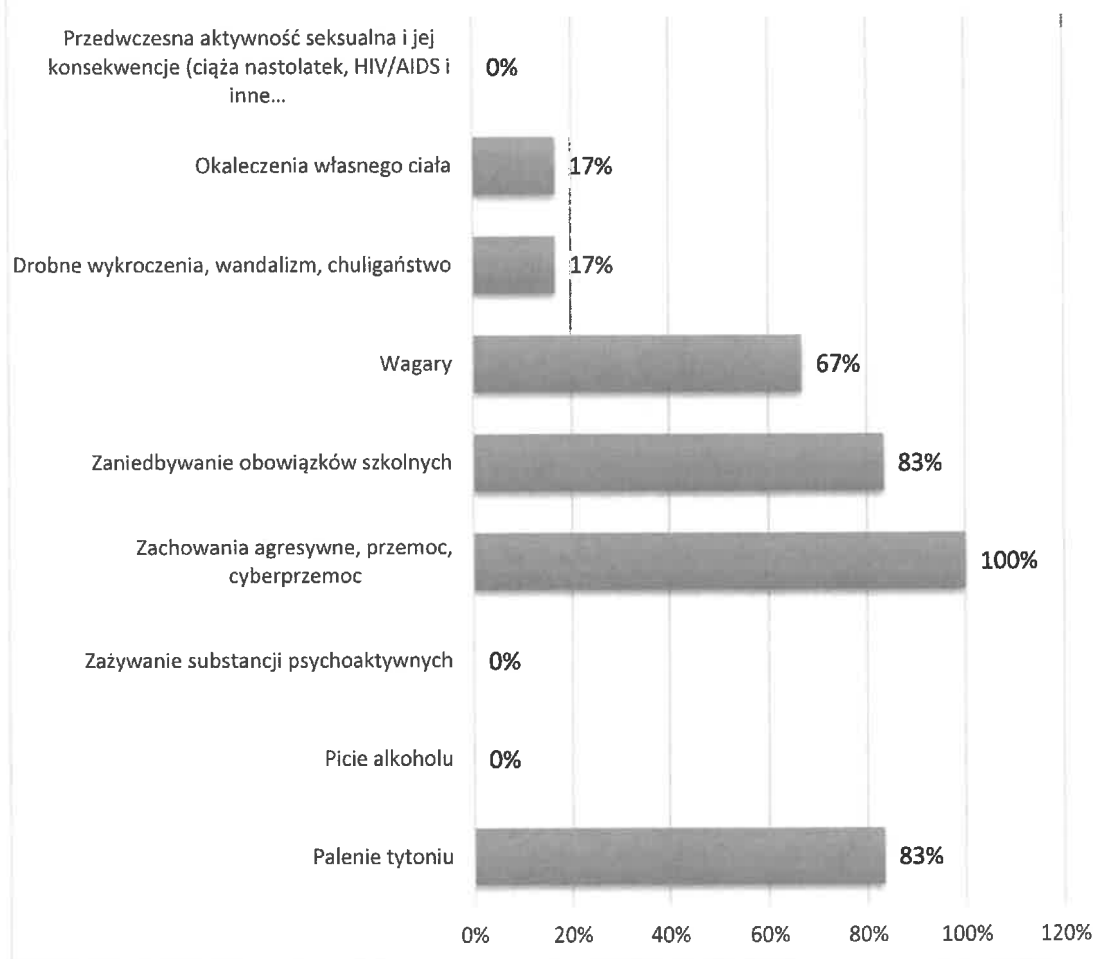
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z cyberprzemocą oraz uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami,
- zagadnienia związane z działaniami zapobiegającymi powyższym problemom.

3.6.3 Wyniki badań

Pierwszym zagadnieniem poruszonym w kwestionariuszu ankiety dla pedagogów szkolnych było określanie, które z wymienionych zachowań ryzykownych są zauważalne wśród uczniów.

Wszyscy pedagodzy przyznają, że wśród dzieci i młodzieży w mieście Kole występują zachowania agresywne, przemoc i cyberprzemoc (100%), w drugiej kolejności jest to palenie tytoniu (83%) i zaniechanie obowiązków szkolnych (83%). Ponad połowa ankietowanych nauczycieli (67%) jako szeroko występujący problem zazaczyła wagary. W kilku przypadkach są to również drobne wykroczenia, wandalizm, chuligaństwo (17%) oraz okaleczanie własnego ciała (17%).

Które z zachowań ryzykownych zauważa Pani w szkole?

Kolejne pytanie dotyczyło najczęściej występujących problemów w środowisku dzieci i młodzieży. W tabeli poniżej zawarto pełne wyniki częstotliwości występowania zachowań ryzykownych w opinii badanych pedagogów w mieście Kole:

<i>Problem</i>	<i>Bardzo często</i>	<i>Często</i>	<i>Rzadko</i>	<i>Praktycznie nie występuje</i>
Picie alkoholu	0%	17%	0%	83%
Zachowania agresywne, autoagresywne, cyberprzemoc	33%	17%	50%	0%
Zaniedbywanie obowiązków szkolnych	0%	50%	33%	17%
Wagary	0%	33%	50%	17%
Drobne wykroczenia, wandalizm, chuligaństwo	0%	0%	50%	50%
Okaleczenia własnego ciała	0%	0%	33%	67%
Przedwczesna aktywność seksualna i jej konsekwencje (ciąża nastolatków, HIV/AIDS i inne choroby przenoszone drogą płciową)	0%	0%	17%	83%

Jako najczęściej występujące zachowanie ryzykowne pedagodzy szkolni wskazali zaniedbywanie obowiązków szkolnych. W opinii pedagogów w szkołach praktycznie nie występuje problem:

- Picia alkoholu – 83%;
- Przedwczesnej aktywności seksualnej i jej konsekwencji – 83%.

Pedagodzy szkolni jednogłośnie przyznają, że w szkole nie ma uczniów, którzy przyjmują substancje odurzające, dodatkowo jedna trzecia ankietowanych wskazała, że nie wiedzą, jakie substancje uczniowie mogliby przyjmować.

3.6.4 Działania profilaktyczne podejmowane przez szkołę

Pedagogów szkolnych zapytano o działania profilaktyczne podejmowane przez szkoły w związku z występującymi zachowaniami ryzykownymi.

W szkołach prowadzone są zajęcia dotyczące zachowań ryzykownych (100%), tworzone są z uczniami systemy norm i zasad klasowych (100%) oraz organizowane są spotkania z policją (100%). Część nauczycieli jako działania profilaktyczne wskazuje również dyżury nauczycieli (83%), diagnozy zagrożeń i przyczyn metodami kwestionariuszowymi (83%) oraz spotkania i warsztaty profilaktyczne (50%).

W przypadku wystąpienia zachowań ryzykownych w szkołach podejmowane są działania:

- Rozmowy wychowawcze – indywidualne – 100%;
- Wdrażanie programu profilaktyki – 100%;
- Rozmowy wychowawcze z całą klasą – 100%;
- Powiadomienie rodziców i wzajemna współpraca – 100%;
- Motywowanie do zmiany - 83%;
- Wspieranie zmian w zachowaniu ucznia – 83%;
- Powiadamianie odpowiednich służb przez nauczycieli, dyrekcję – 83%.

Poniżej przedstawiono dokładny rozkład skuteczności podejmowanych działań:

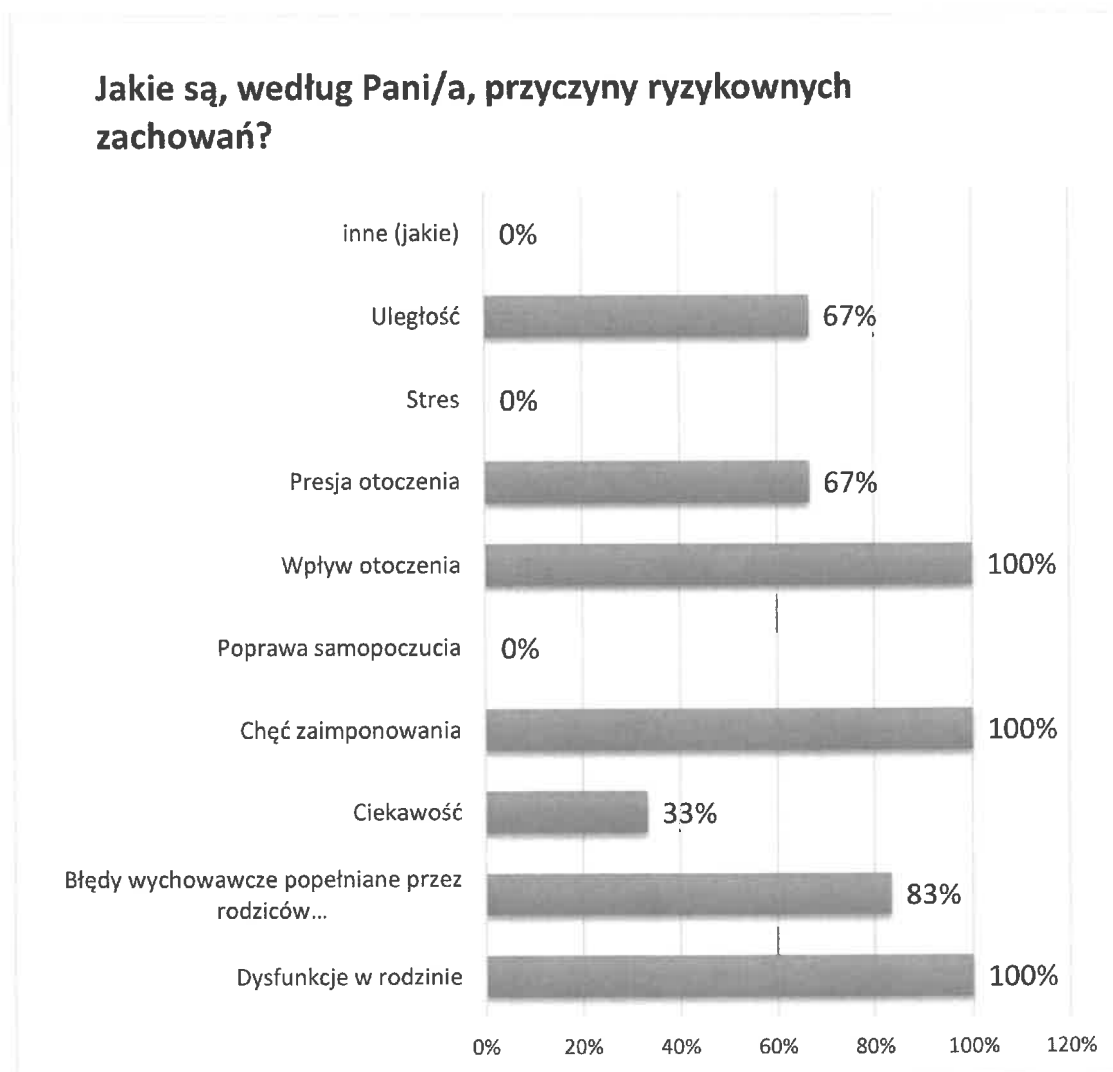
<i>Problem</i>	<i>Skuteczny</i>	<i>Średnio skuteczny</i>	<i>Mało skuteczny</i>	<i>Nieskuteczny</i>
Wdrażanie programu profilaktyki	83%	17%	0%	0%
Rozmowy wychowawcze – indywidualne	100%	0%	0%	0%
Rozmowy wychowawcze z całą klasą	67%	33%	0%	0%
Powiadomienie rodziców i wzajemna współpraca	67%	33%	0%	0%
Motywowanie do zmiany	50%	50%	0%	0%
Wspieranie zmian w zachowaniu ucznia	50%	50%	0%	0%
Powiadamianie odpowiednich służb przez nauczycieli, dyrekcję	33%	67%	0%	0%

Za najbardziej skuteczną metodę profilaktyczną nauczyciele uznali przeprowadzanie indywidualnych rozmów wychowawczych (100%), następnie wdrażanie programu profilaktyki (83%) oraz rozmowy wychowawcze z całą klasą (67%) i powiadomienie rodziców (67%).

3.6.5 Przyczyny zachowań ryzykownych, symptomy

W kolejnym pytaniu zapytaliśmy o subiektywną opinię badanych pedagogów szkolnych miasta Koła o przyczyny występowania zachowań ryzykownych. Jako pierwszy powód ankietowani wskazali dysfunkcje w rodzinie (100%) oraz chęć zaimponowania (100%) i wpływ otoczenia (100%). Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie

znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, jakie mogą kierować młodymi ludźmi. W drugiej kolejności w opinii nauczycieli jest to presja otoczenia (67%) i uległość (67%).

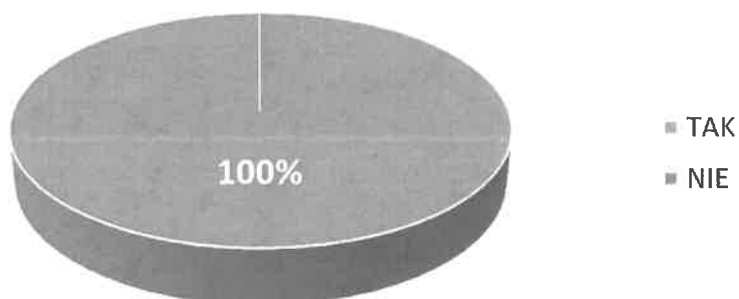
Jako zachowania, które mogą wskazywać o podjęciu przez ucznia działań ryzykownych, ankietowani nauczyciele wskazują zmiany nastroju i zachowania (apatia, zniechęcenie, nerwowość, nieadekwatne reagowanie do sytuacji) – 67%, zakłócenia w relacjach z innymi – 67% oraz spadek motywacji do nauki – 50%.

Jakie symptomy przejawiają uczniowi którzy mogli podjąć się zachowań ryzykownych?

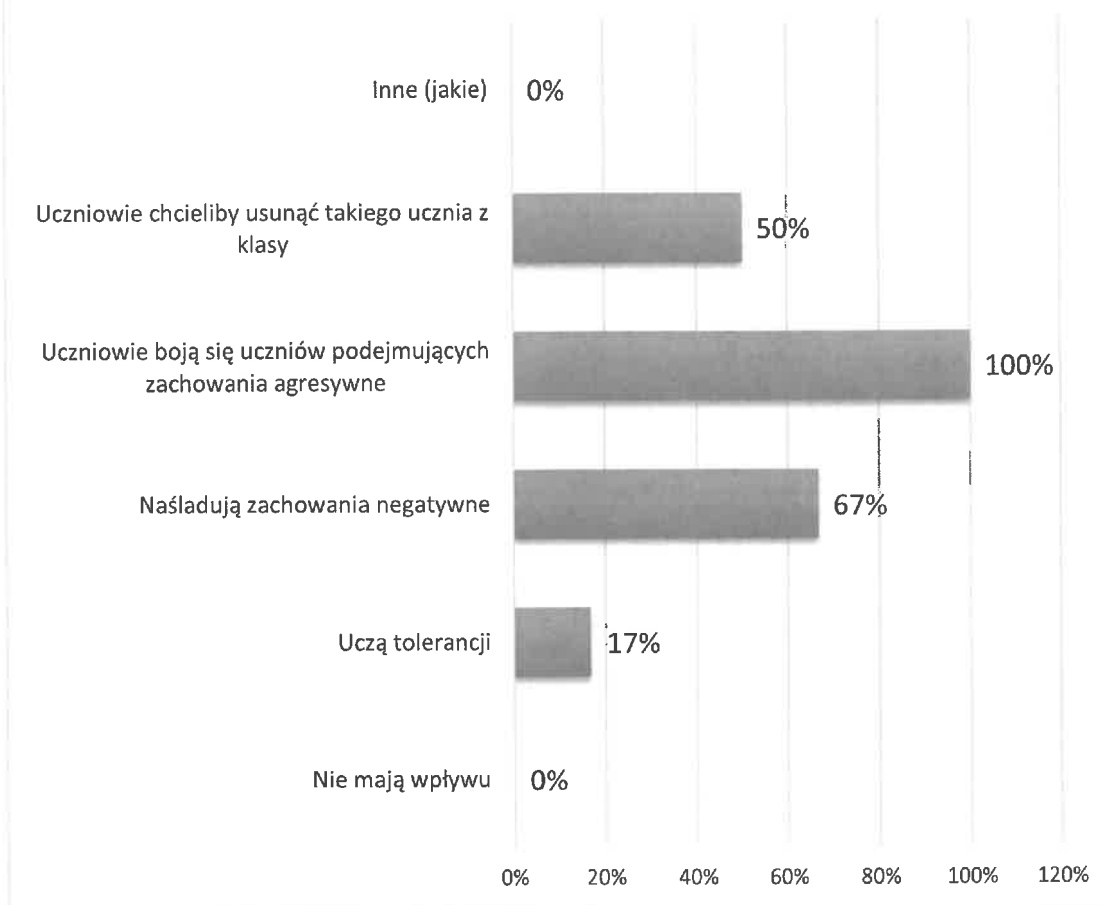

Ankietowani jednogłośnie przyznają, że zachowania negatywne wpływają destrukcyjnie na innych uczniów. Przede wszystkim uczniowie boją się uczniów podejmujących zachowania agresywne (100%) i naśladują te zachowania (67%). Część ankietowanych uważa, że uczniowie chcieliby usunąć takiego ucznia z klasy (50%).

Czy Pani/a zdaniem zachowania negatywne wpływają destrukcyjnie na innych uczniów ?

Jaki wpływ mają te zachowania na postawy innych uczniów?

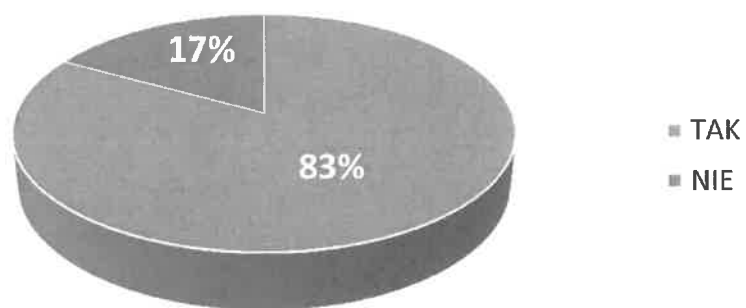

3.6.6. Postawy rodziców wobec zachowań negatywnych

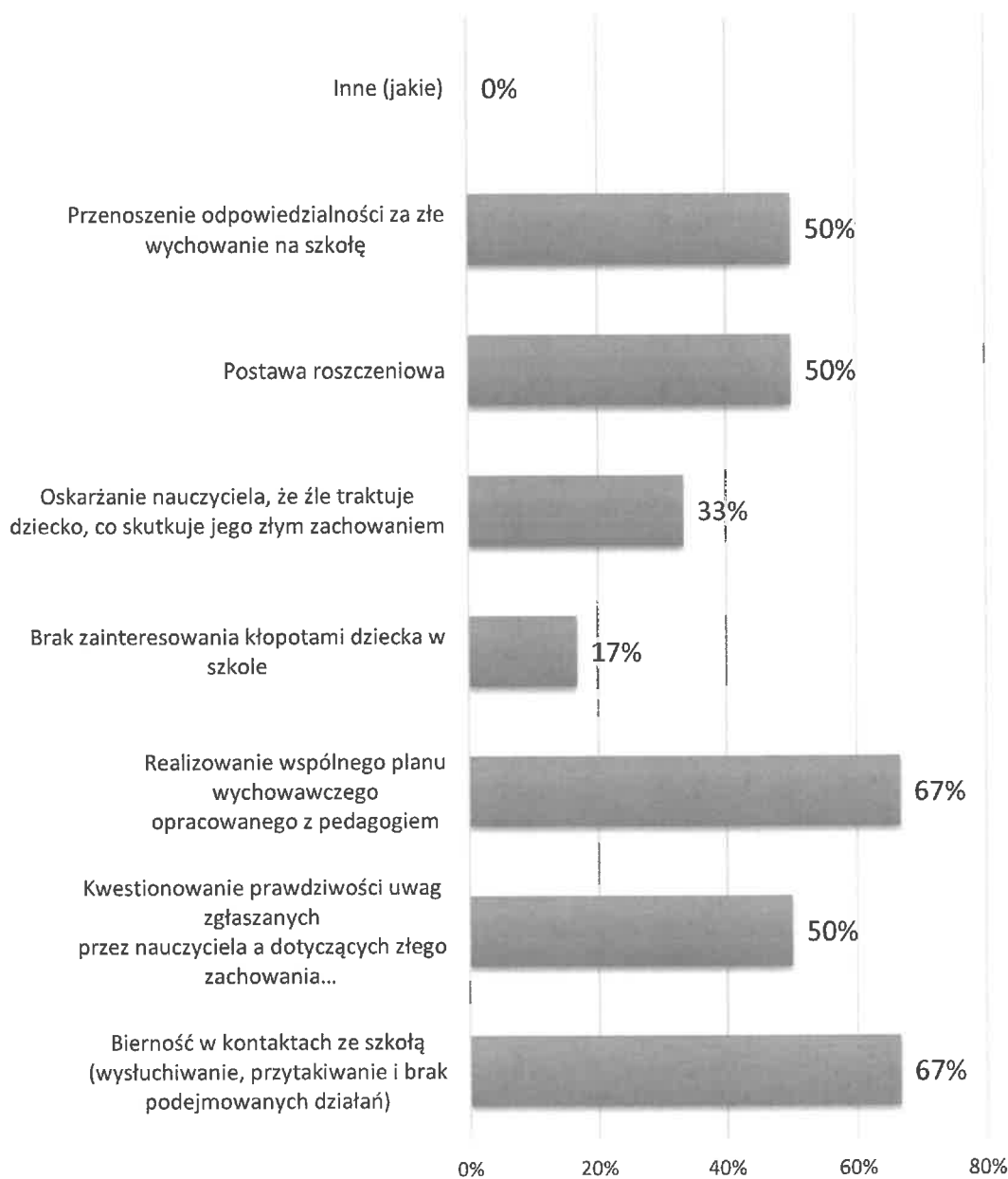
Zapytaliśmy pedagogów szkolnych o ich doświadczenia ze współpracy z rodzicami uczniów, którzy przejawiają zachowania ryzykowne. W 83% rodzice podejmują współpracę ze szkołą. Jednakże w pytaniu o postawy rodziców, aż 67% nauczycieli deklaruje bierność rodziców w kontaktach ze szkołą. Również 50% deklaruje kwestionowanie prawdziwości uwag zgłaszanych przez nauczyciela, postawę roszczeniową oraz przenoszenie odpowiedzialności za złe zachowanie na szkołę.

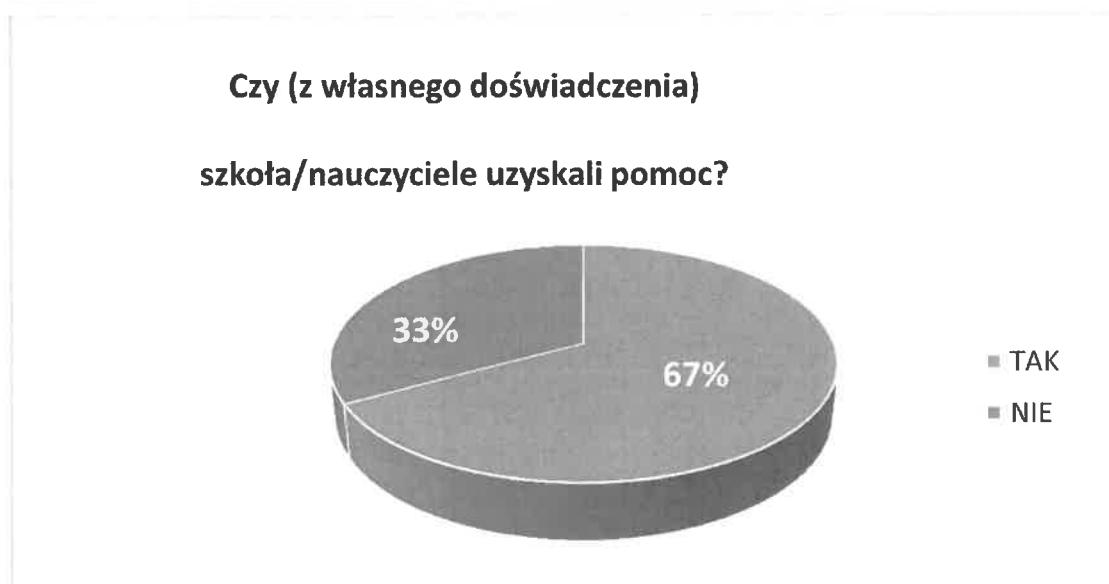
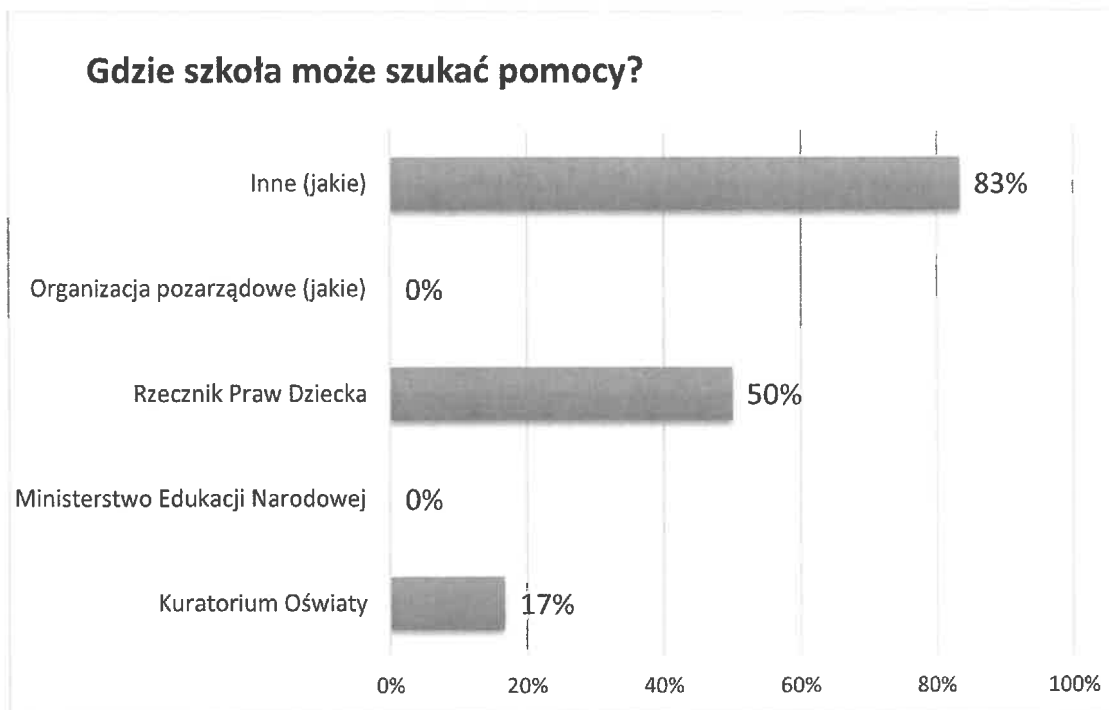
**Czy rodzice uczniów przejawiającymi zachowania
ryzykowne, podejmują współpracę ze szkołą?**

Jakie postawy, podczas występowania u dziecka zachowania ryzykownego, przyjmują rodzice?

Na koniec zapytaliśmy pedagogów gdzie szkoła może szukać pomocy w przypadku zaistniałych sytuacji oraz czy z własnego doświadczenia uzyskali taką pomoc. Jako instytucje udzielające pomocy pedagodzy szkolni wskazywali oprócz Rzecznika Praw Dziecka (50%): Miejski Ośrodek Profilaktyki i Pomocy Rodzinie w Kole, Komendę Powiatową Policji w Kole, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Kole, PSSE, Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Sąd Rodzinny.

3.7. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

3.7.1 Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, czy wszystkie pytania zostaną wypełnione.

3.7.2 Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec alkoholu.

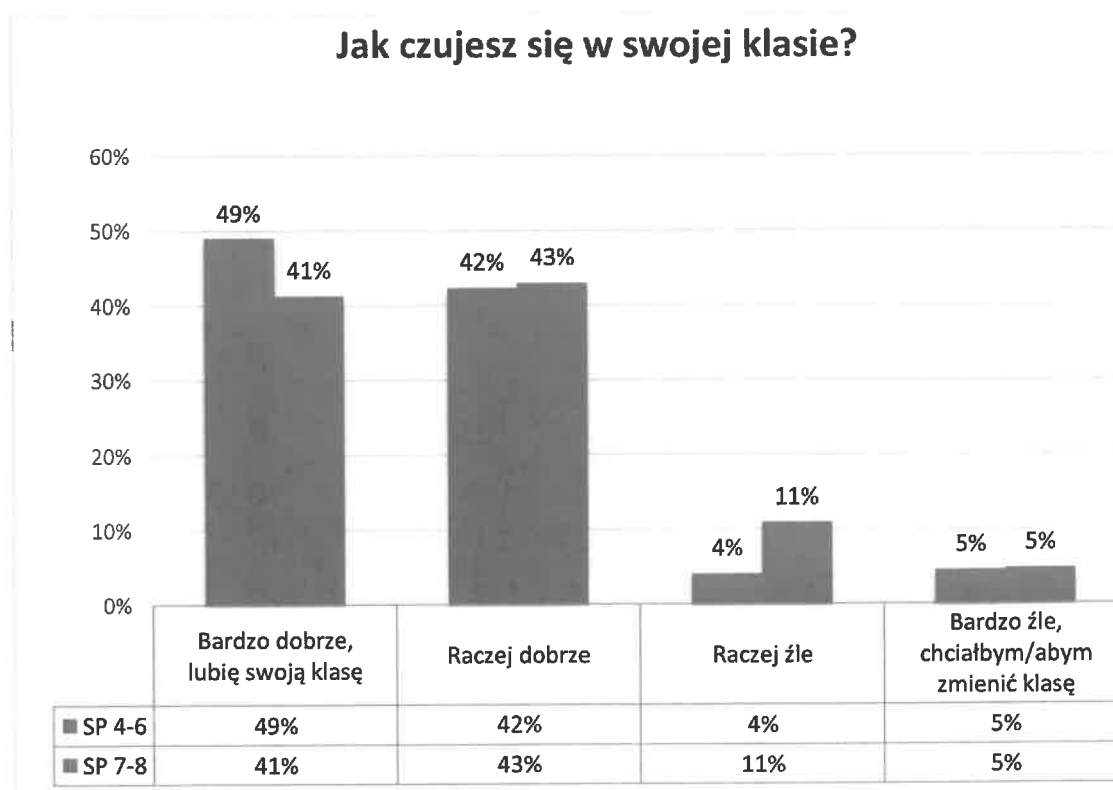
3.7.3 Charakterystyka grupy badanej

W badaniu wzięli uczniowie szkół podstawowych w przedziałach wiekowych: klasy 4-6 i klasy 7-8.

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoły Podstawowe (4-6)	465
Szkoły Podstawowe (7-8)	356
ŁĄCZNIE	821

Uczniowie odpowiedzieli na kilka ogólnych pytań związanych z uczęszczaniem do szkoły. Uzyskane odpowiedzi pozwalają na przedstawienie szkolnego środowiska w kontekście kwestii, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na częstość występowania niepożądanych zjawisk i zachowań wśród dzieci oraz młodzieży.

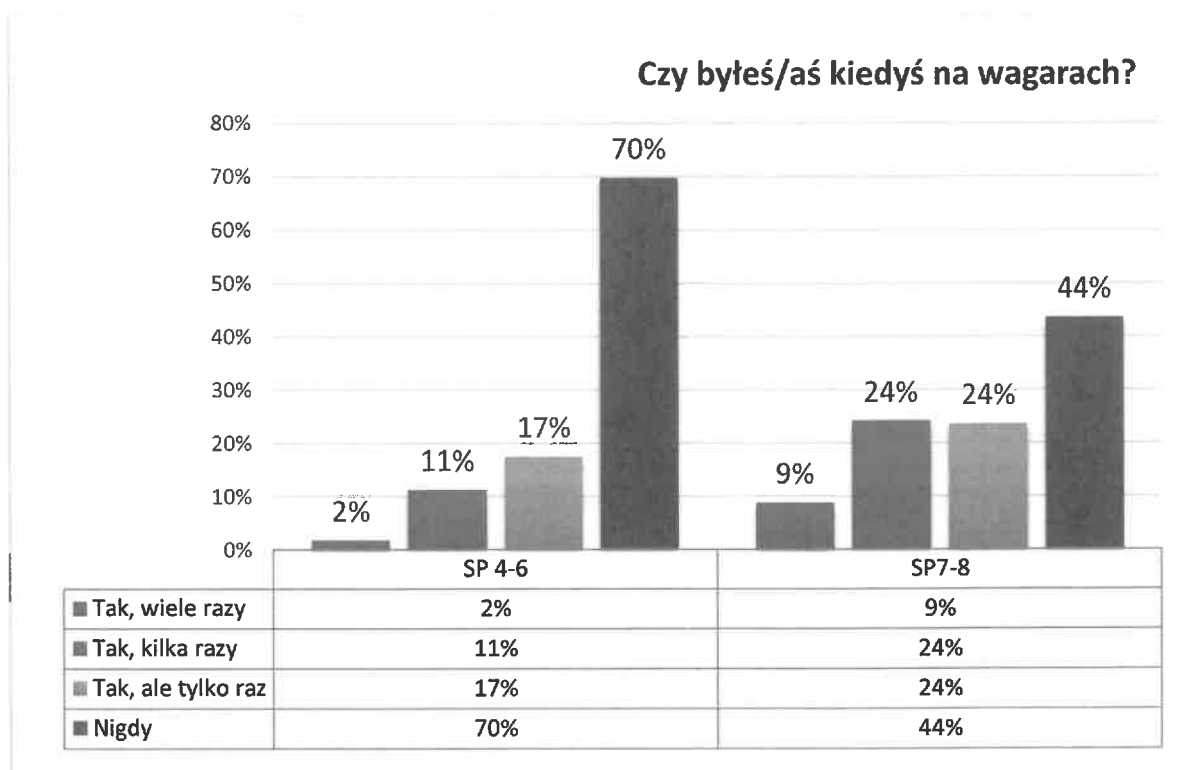
W pierwszej kolejności uczniowie zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające, ponieważ zdecydowana większość lubi swoją klasę i raczej czuje się w niej dobrze: uczniowie klas 4-6 - łącznie 91%⁵. Takiego samego zdania jest 84% uczniów klas 7-8. **Należy jednak nie bagatelizować faktu, że 9% uczniów w klasach 4-6 i 16% w klasach 7-8 przeciwnie określa swoje odczucia – do tego stopnia, że chciałoby zmienić klasę.**

Wyniki prezentujące odpowiedzi uczniów na temat wagarowania w poszczególnych grupach odzwierciedlają tendencje związane z rozwojem wiekowym. **Uczniowie klas 4-6 szkół podstawowych,**

⁵ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę i raczej dobrze.*

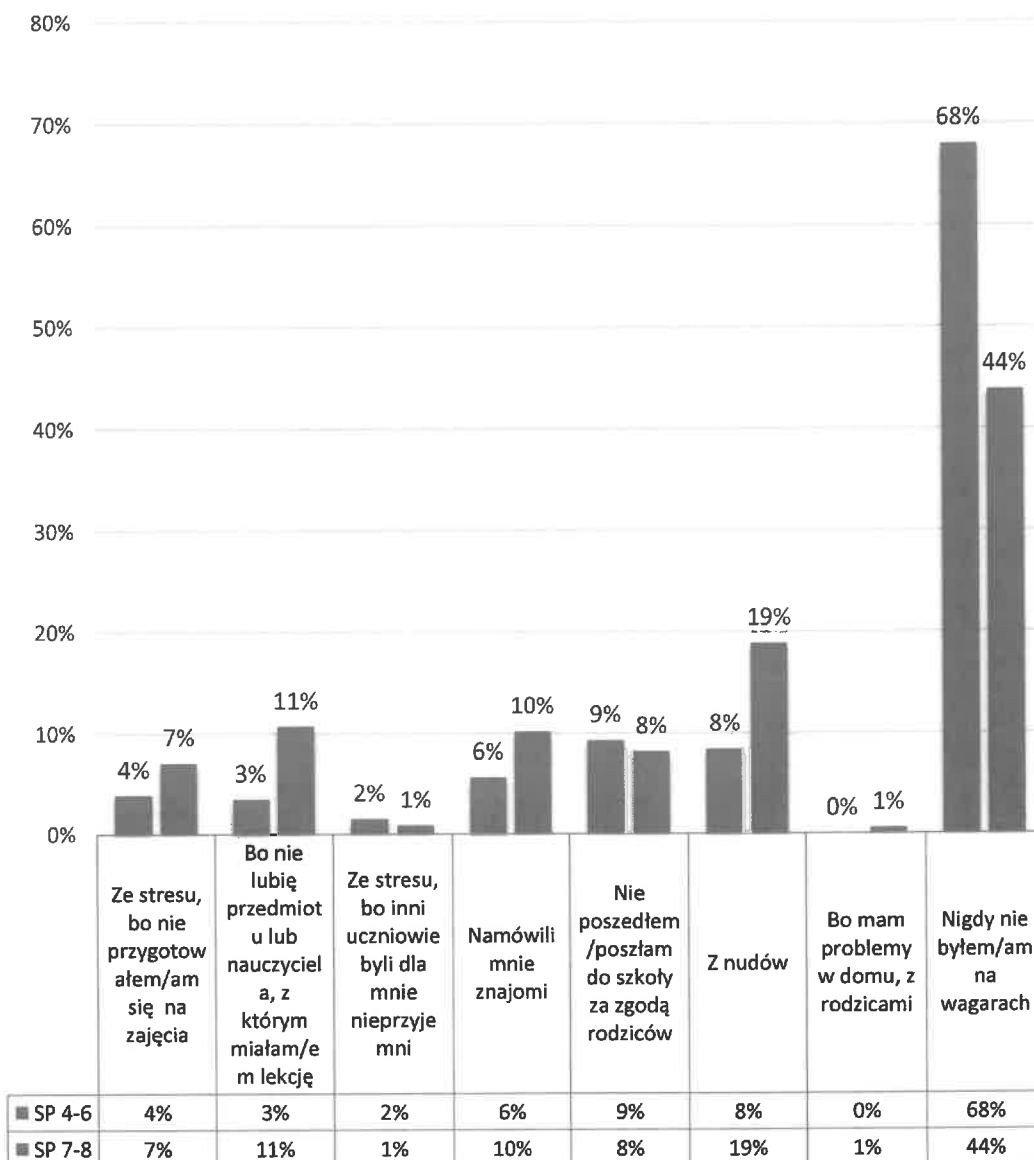
którzy nigdy nie byli na wagarach stanowią 70%. Odsetek osób niewagarujących maleje w klasach 7-8 szkół podstawowych do 44%. Uczniowie najczęściej wagarowali raz (SP 4-6 – 17%, SP 7-8 – 24%) lub tylko kilka razy (SP 4-6 – 11%, SP 7-8 – 24%).

Od tego, jak często uczniowie wagarują, istotniejsze wydają się być powody, dla których decydują się to robić. Na pytanie (wielokrotnego wyboru) „Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?” uzyskaliśmy odpowiedzi jak poniżej.

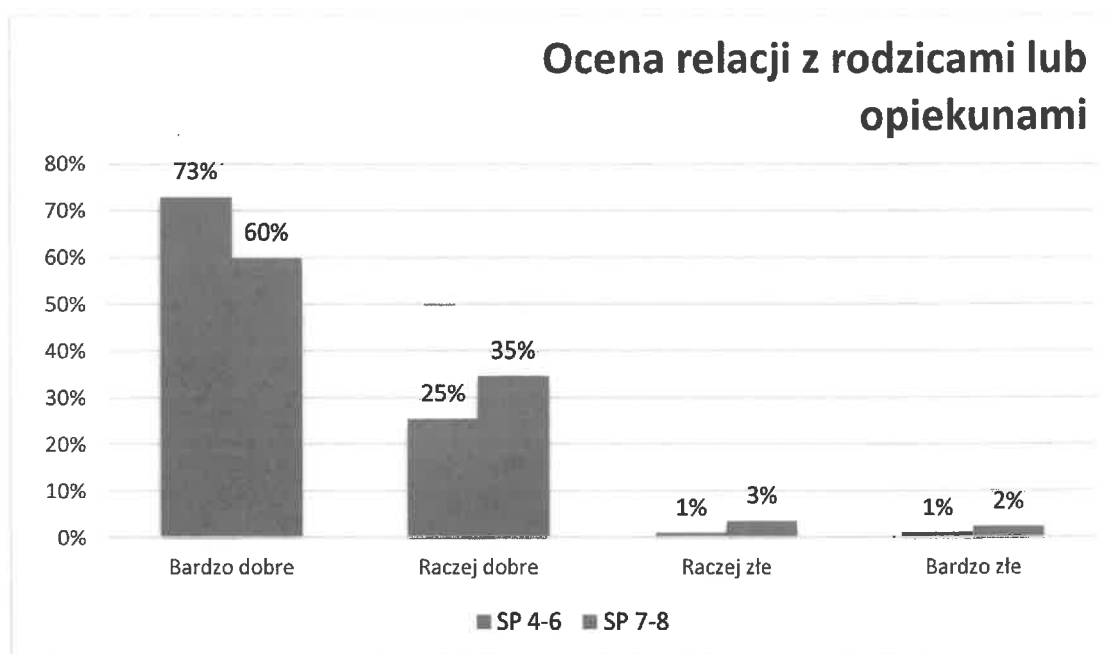
Uczniowie miasta Koła najczęściej jako powód samowolnego opuszczania zajęć wskazywali nudę (SP 4-6 – 8%, SP 7-8 – 19%), namówienie przez znajomych (SP 4-6 – 6%, SP 7-8 – 10%) oraz nie poszli do szkoły za zgodą rodziców (SP 4-6 – 9%, SP 7-8 – 8%). Starsi wskazywali również niechęć do przedmiotu lub nauczyciela – 11%.

Jeśli byłeś/byłaś na wagarach, to z jakiego powodu?

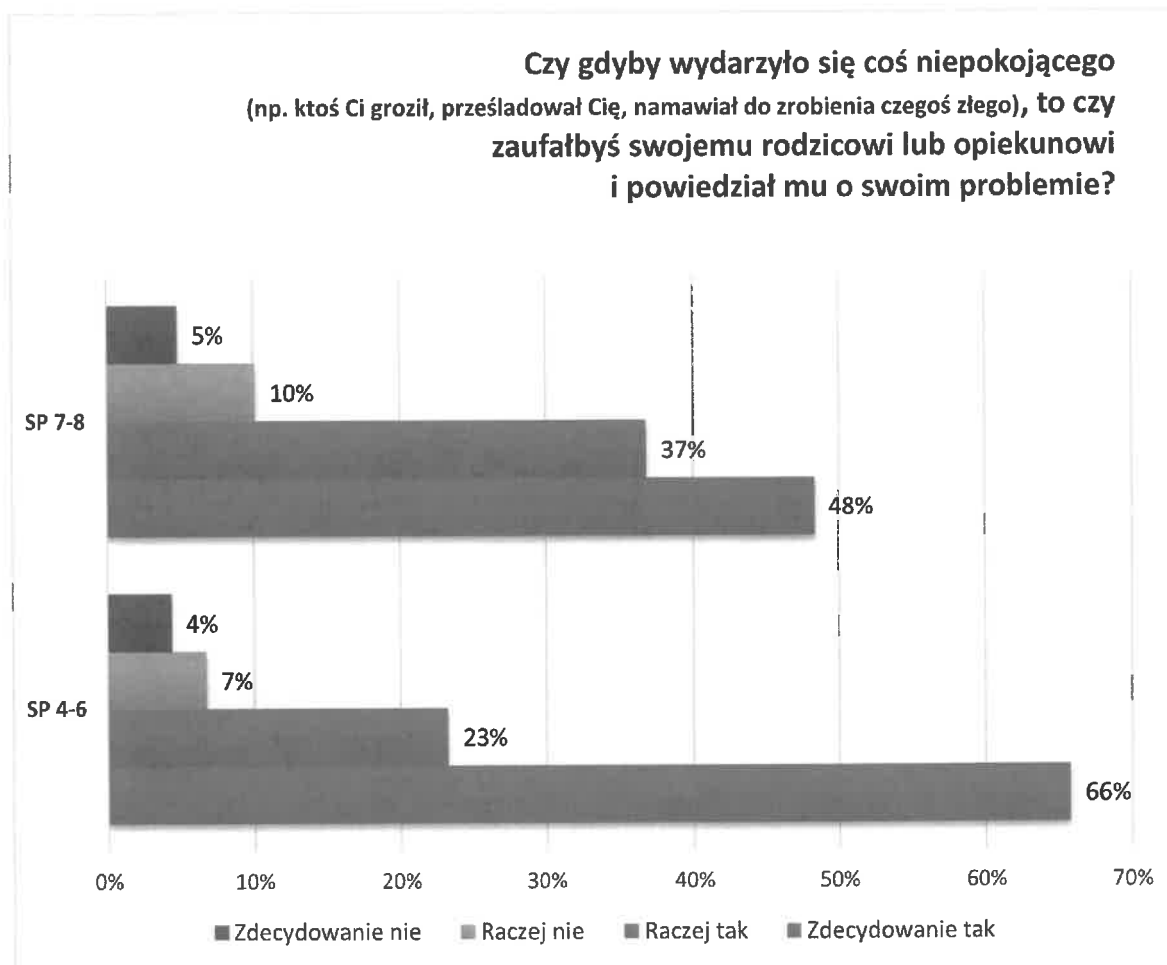

Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy. Uczniowie miasta Koła deklarują **bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami (SP 4-6 – 98%; SP 7-8 – 95%)**.

Dobre relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic – nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.

Równie obiecujące są wyniki dotyczące poziomu zaufania do rodzica/opiekuna w wypadku przeżywania poważnego problemu. Łącznie 89% uczniów klas młodszych oraz 85% uczniów klas starszych szkoły podstawowej chciałoby lub raczej chciałoby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami.

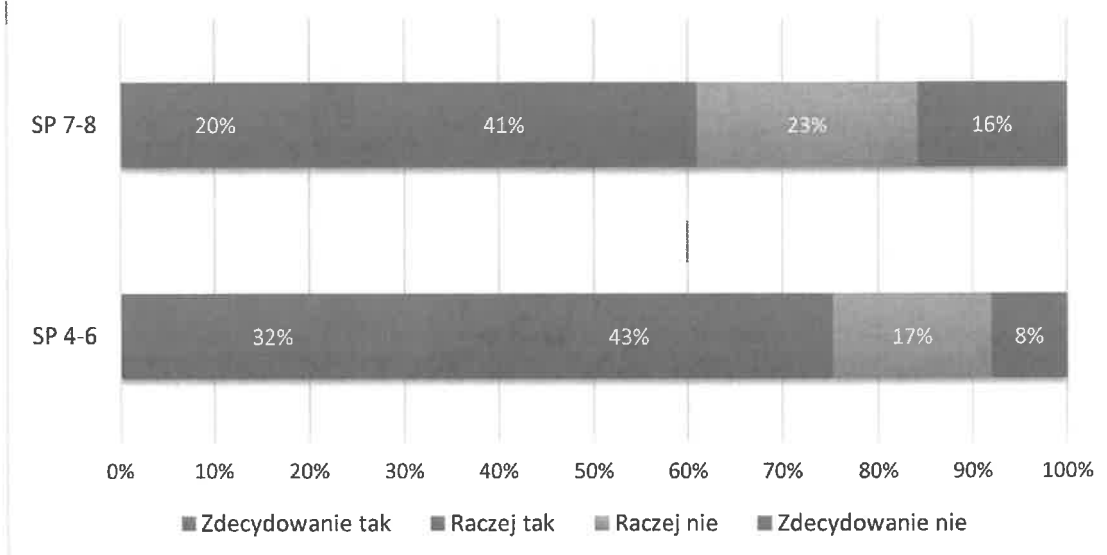

Następnie zadaliśmy uczniom podobne pytanie, z tym, że tym razem grupą dorosłych, co do których uczniowie mieli się ustosunkować w kontekście **odczuwanego poziomu zaufania**, byli **nauczyciele**. Wraz z wiekiem uczniów poziom ten spada. Dzieci i młodzież miasta Koła rzadziej po poradę czy pomoc zgłosiliby się do nauczyciela niż do rodzica.

Łącznie odpowiednio 75% uczniów klas 4-6 szkół podstawowych obdarzyłoby zaufaniem pedagogów oraz 61% uczniów klas 7-8. Poziom spadek zaufania wśród starszych uczniów jest zauważalny.

**Czy gdyby wydarzyło się coś niepokojącego
(np. ktoś Ci groził, prześladował Cię, namawiał do zrobienia czegoś
złego), to czy zaufałybyś któremuś z nauczycieli i powiedział mu o
swoim problemie?**

3.7.5 Wyniki

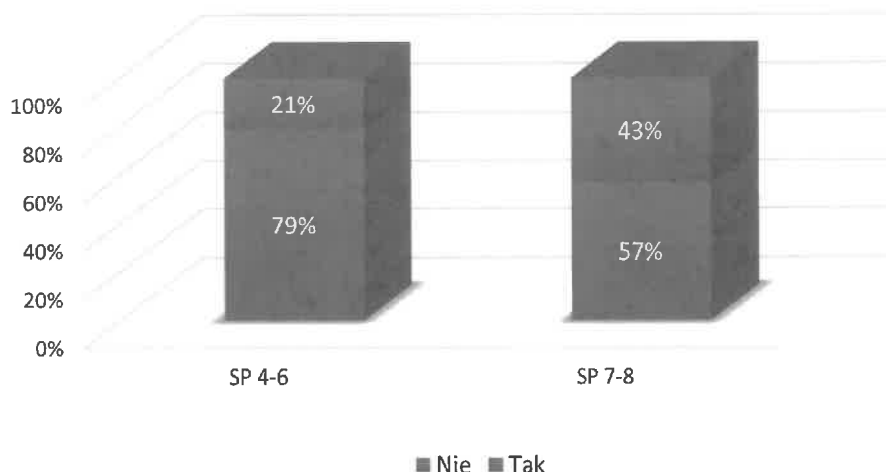
- **Używanie alkoholu**

Według badań „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” opartych na Europejskim Programie Badań Ankiетowych w Szkołach ESPAD z 2015 r.⁶ napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Badania ogólnopolskie wykazały, że próby picia ma za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich.

Inicjację alkoholową ma za sobą: 21% badanych uczniów klas młodszych SP oraz 43% uczniów klas starszych.

⁶ Jerostawski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankiетowych zrealizowanych w 2015 r.*; KBPN, PARPA, IPiN; Warszawa 2015.

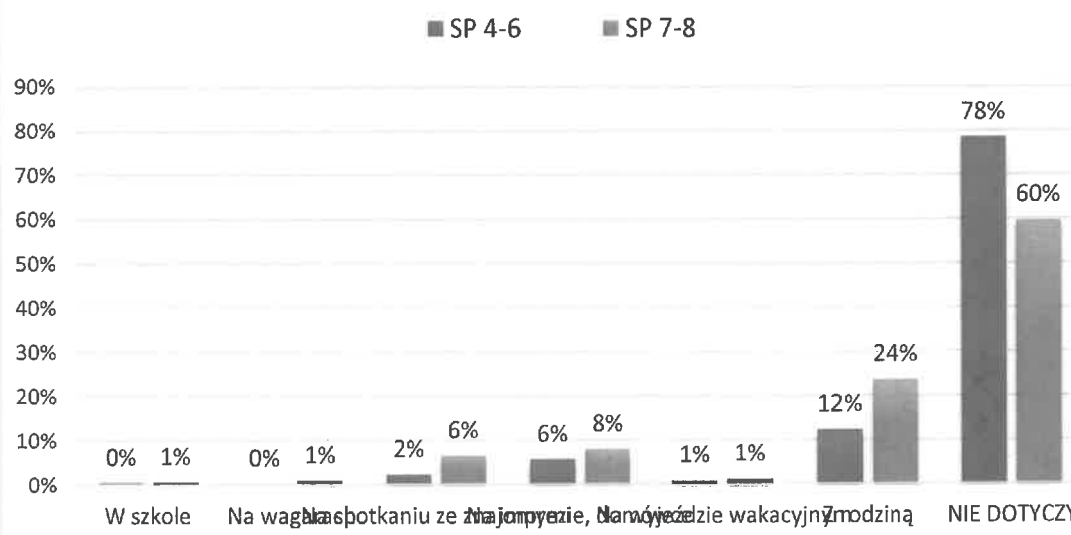
Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej uczniów szkoły podstawowej jest towarzystwo rodziny (SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 24%), spotkania ze znajomymi (SP 4-6 – 2%; SP 7-8 – 6%) oraz impreza, domówka (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 – 8%).

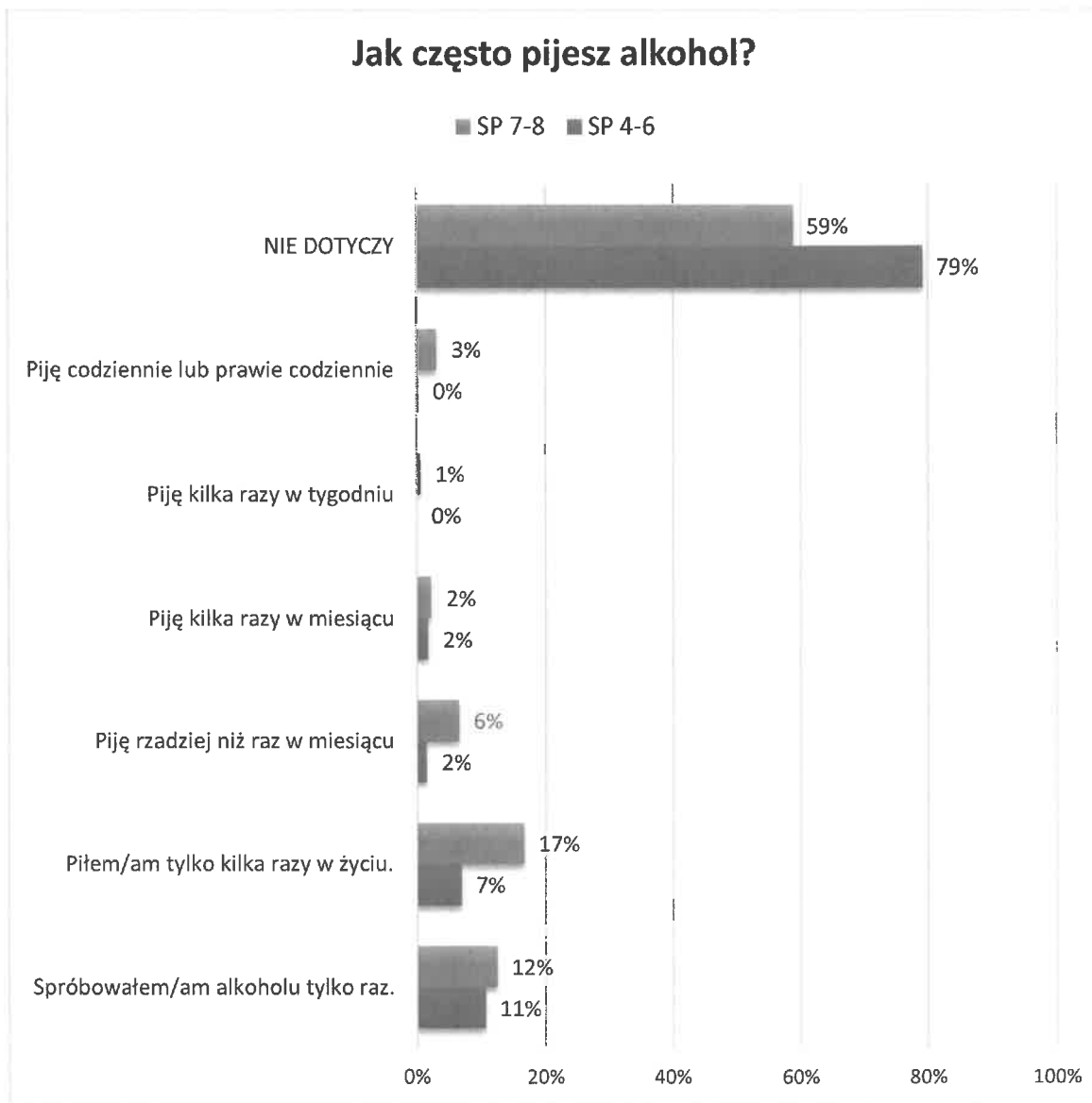
Aczkolwiek, większość badanych wskazała, że to pytanie ich nie dotyczy (SP 4-6 – 78%; SP 7-8 – 60%).

Okoliczności inicjacji alkoholowej

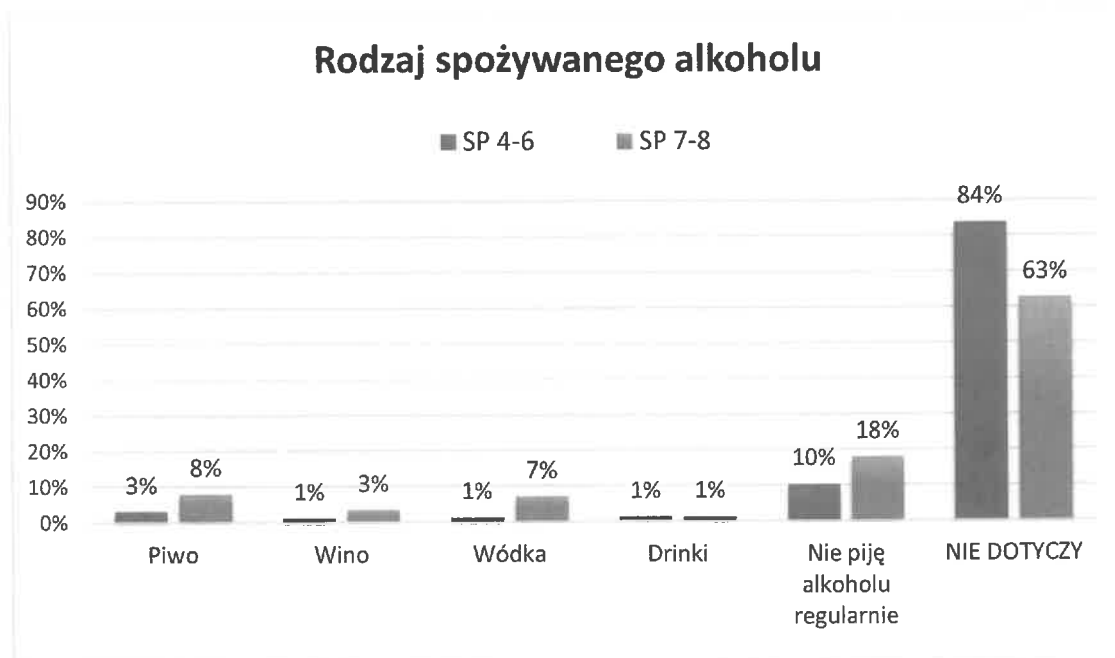
Otrzymany wynik wydaje się potwierdzać prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol. Prawidłowość tę można wykorzystać w dobrym celu. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas warsztatów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

Oprócz okoliczności inicjacji ważne było także jak często młodzi ludzie sięgają po alkohol. **11% uczniów klas 4-6 szkół podstawowych miało jednorazowy kontakt z alkoholem lub piło kilka razy w życiu (7%), natomiast wśród uczniów klas 7-8 odsetek ten był wyższy i wynosił odpowiednio 12% i 17%.**

W następnej kolejności zapytaliśmy uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie generalnie najczęściej sięgają po piwo (SP 4-6 – 3%; SP 7-8 - 8%) oraz wódkę (SP 7-8 – 7%).

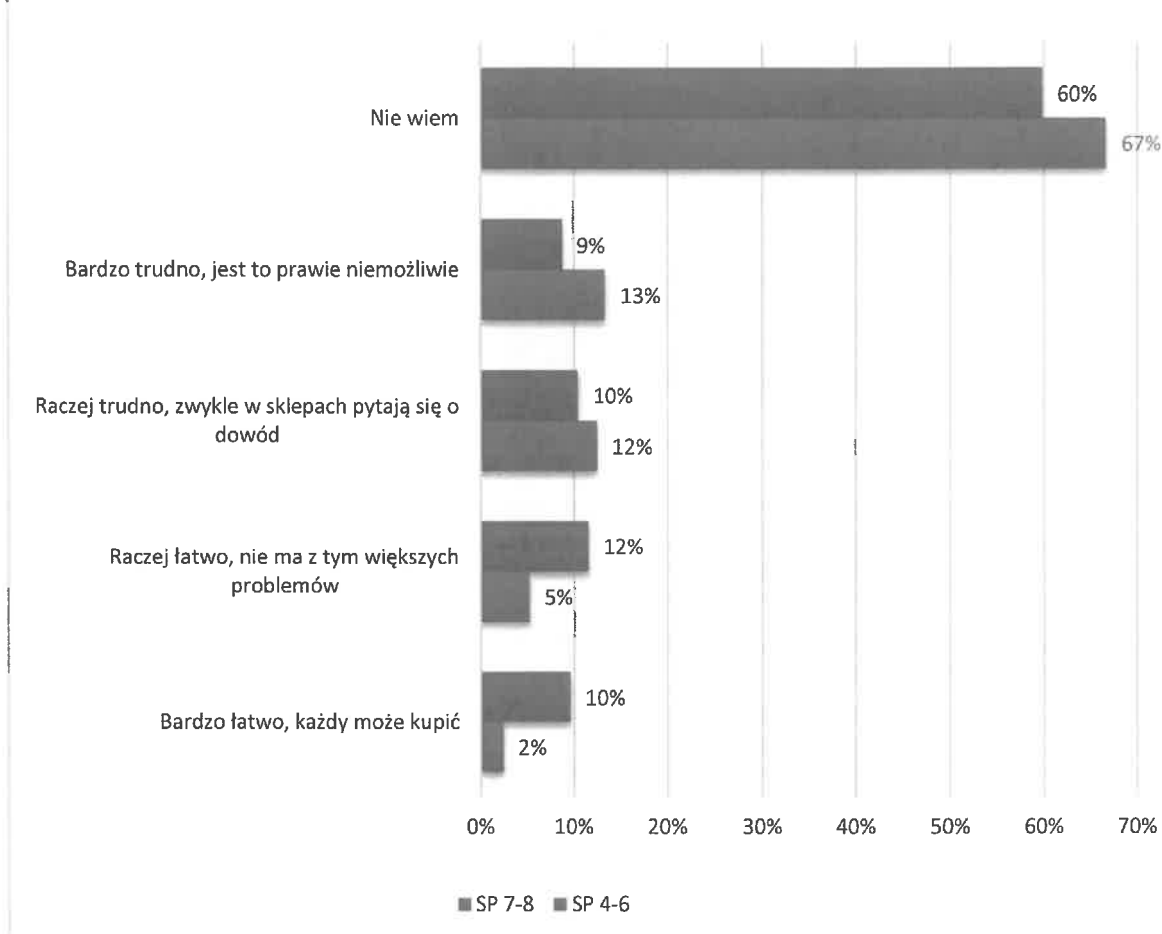
Deklaracje uczniów, których to pytanie nie dotyczy: SP 4-6 – 84%; SP 7-8 – 63%.

Kolejnym ważnym pytaniem, na które odpowiadali uczniowie było to dotyczące subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18 roku życia. Pokazane poniżej wyniki sugerują, że 67% uczniów klas 4-6 SP i 60% uczniów klas 7-8 SP nie wie, czy da się kupić alkohol, gdy nie ma się ukończonego 18 r.ż. Może to sugerować, że ta część uczniów nigdy nie podejmowała próby nabycia alkoholu.

Z kolei łącznie 7% uczniów klas SP 4-6 i 22% 7-8 SP wskazuje, że jest to bardzo łatwe i raczej łatwe.

Czy łatwo jest kupić alkohol, jeśli nie ma się ukończonych 18 lat?

- Postawy wobec alkoholu

Zbadaliśmy postawy i przekonania uczniów na temat alkoholu. Młodzi ludzie w mieście Kole w większości przyjmują konstruktywne postawy. Mają świadomość szkodliwości alkoholu. Jednocześnie nie uważają, że jego spróbowanie oraz przyjmowanie jest modne wśród rówieśników ze szkoły. Wyniki zamieszczone są w tabelach poniżej.

Przekonania dotyczące alkoholu – SP 4-6

Twierdzenia	Zdecydowanie nie zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	22%	39%	14%	25%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	8%	18%	25%	49%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej	59%	17%	8%	15%

18 roku życia.

To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	3%	3%	17%	76%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	11%	8%	23%	58%

Przekonania dotyczące alkoholu – SP 7-8

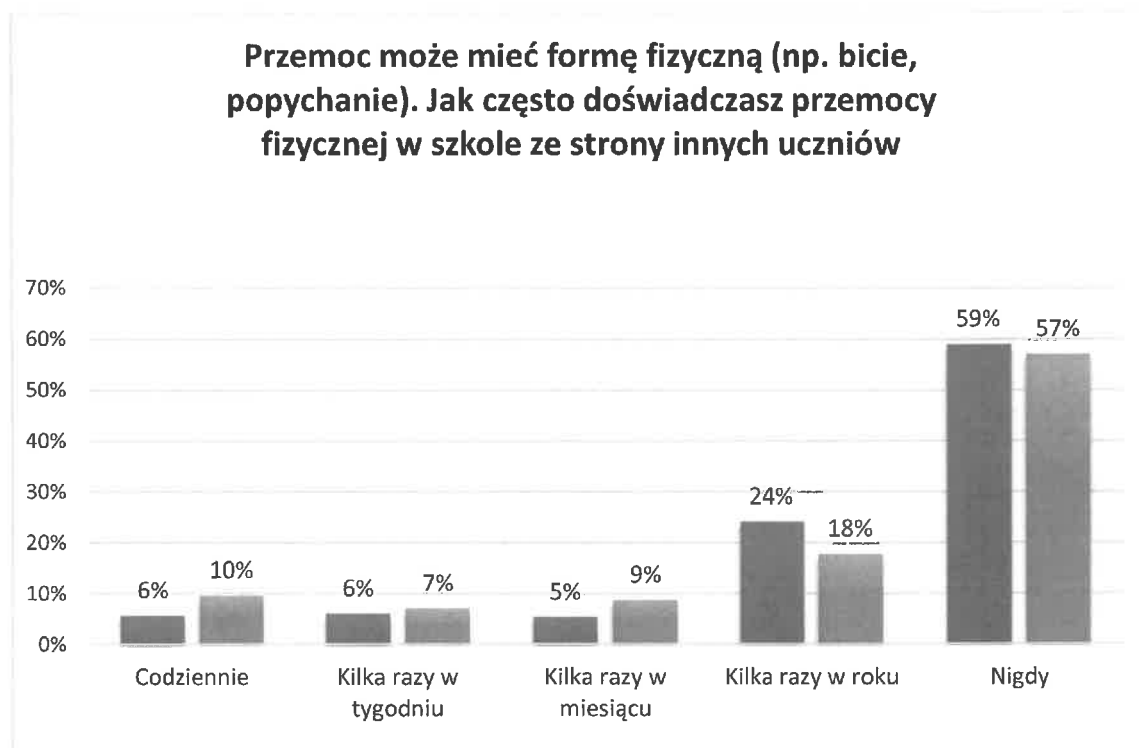
<i>Twierdzenia</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	31%	33%	15%	22%
Picie alkoholu pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach.	16%	19%	25%	39%
Alkohol jest szkodliwy, szczególnie dla osób poniżej 18 roku życia.	49%	21%	12%	17%
To normalne, że osoby w moim wieku piją regularnie alkohol. Warto korzystać ze wszystkich sposobów na dobrą zabawę.	8%	7%	23%	62%
Bez alkoholu nie można się dobrze bawić na imprezie.	12%	12%	22%	53%

- *Przemoc w szkole*

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w mieście Kole pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

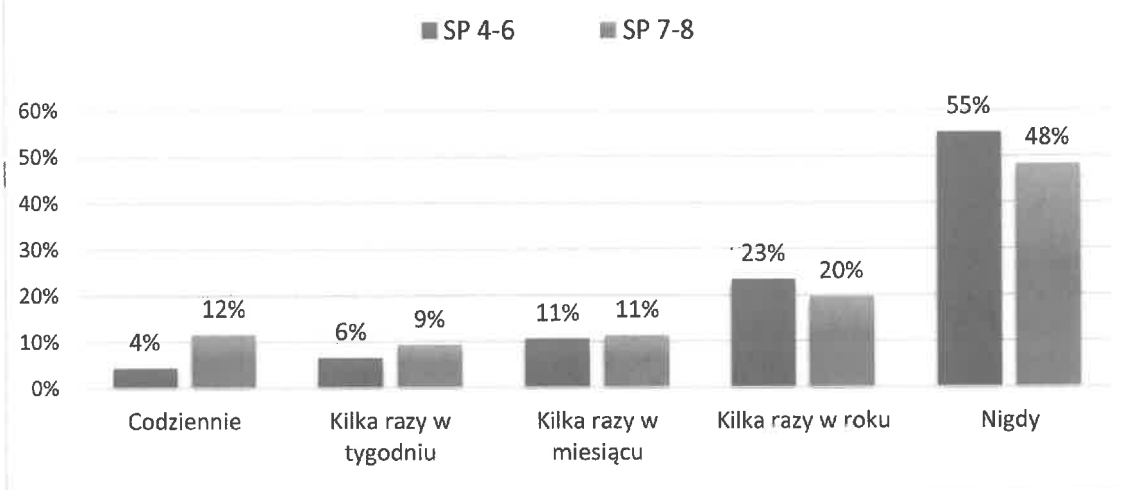
W ankiecie wytłumaczyliśmy uczniom, że przemoc może mieć formę fizyczną (np. bicie, popychanie) lub psychiczną (np.: przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Zapytaliśmy ich, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy ze strony innych uczniów oraz nauczycieli.

Uczniowie odpowiadali, że są ofiarami przemocy fizycznej ze strony innych uczniów kilka razy w roku (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 - 18%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 - 9%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 7%) oraz **nawet codziennie (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 10%)**. Ponad połowa uczniów nigdy nie doświadczyła tej formy przemocy (SP 4-6 – 59%; SP 7-8 - 57%).

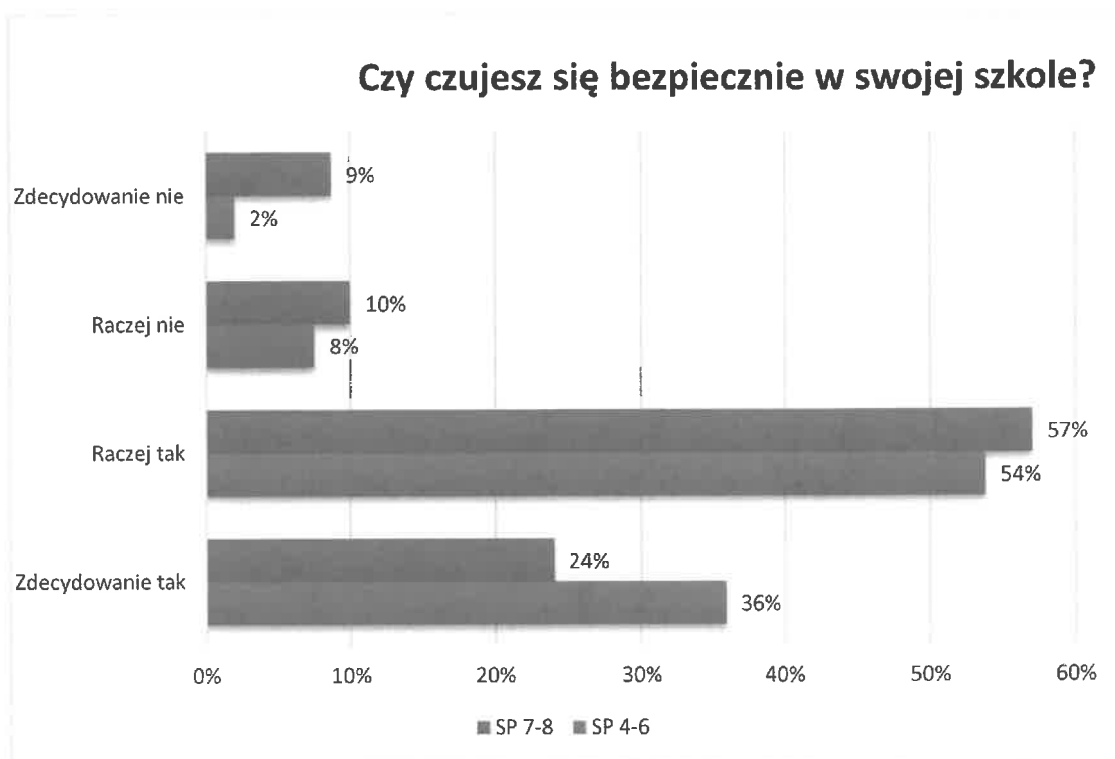

W przypadku przemocy psychicznej młodsi uczniowie zdecydowanie częściej deklarują doświadczenia w tym zakresie, odsetek doświadczeń wzrasta również u siódmo i ósmoklasistów: kilka razy w roku (SP 4-6 – 23%; SP 7-8 - 20%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 - 11%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 9%) oraz codziennie (SP 4-6 – 4%; SP 7-8 - 12%).

Przemoc może przybrać formę psychiczną (np. przezywanie, straszenie, wykluczanie z grupy). Jak często doświadczasz przemocy w szkole ze strony innych uczniów?

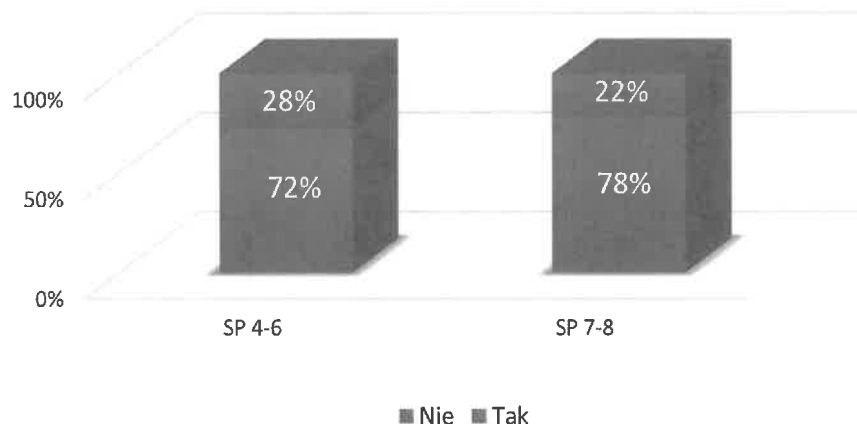
W następnym pytaniu nawiązaliśmy do poczucia bezpieczeństwa w szkole. Większość uczniów czuje się w szkole zdecydowanie lub raczej bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 90%; SP 7-8 - 81%), jednakże należy zwrócić uwagę, że są uczniowie, którzy nie czują się w szkole bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 10%; SP 7-8 - 19%).

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o wskazanie czy są w szkole uczniowie, których się obawiają. Aż 28% młodszych uczniów przyznaje, że na terenie szkoły są uczniowie, których się obawiają. Takiego samego zdania jest 22% starszych uczniów.

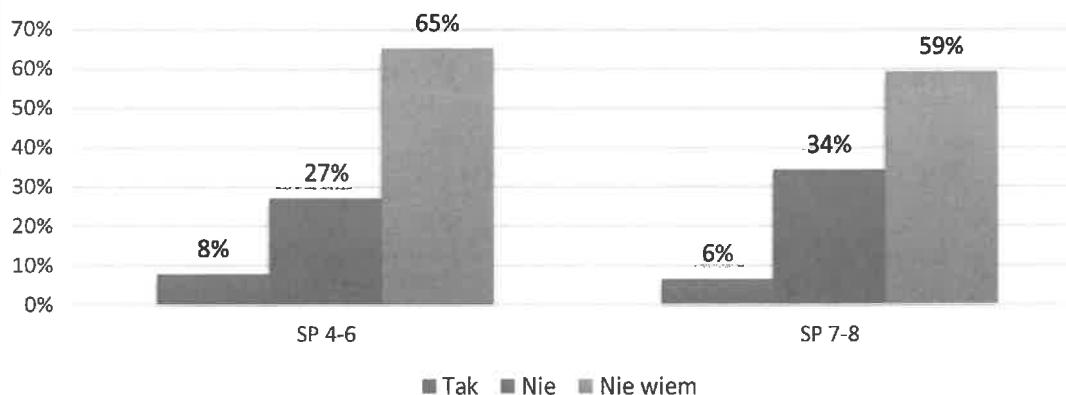

Czy w szkole są uczniowie, których się boisz?

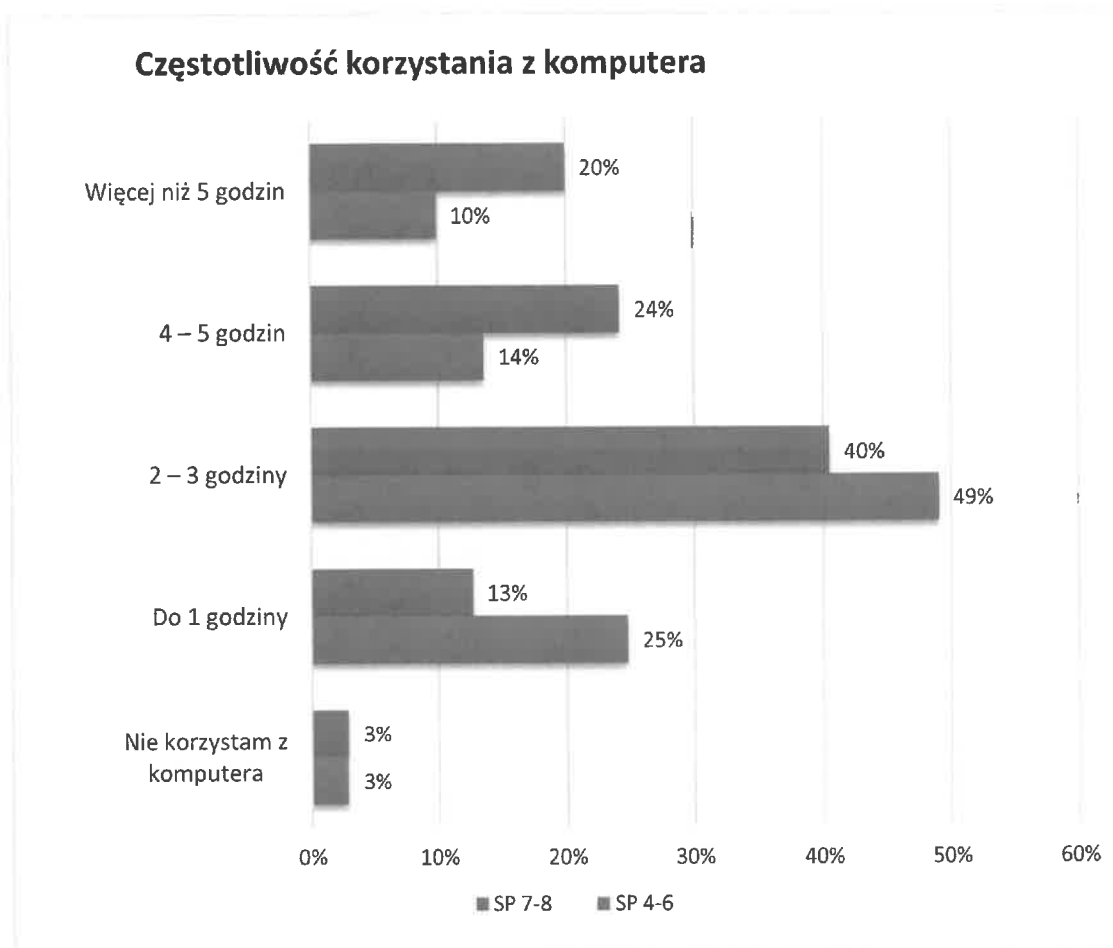
Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach występuje zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów, aczkolwiek nie jest on rozpowszechniony (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 6%).

Czy w szkole jest zwyczaj prześladowania najmłodszych uczniów (tzw. „kocenie”, „chrzest” lub „fala”)?

- *Uzależnienie od Internetu i cyberprzemoc*

Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)⁷.

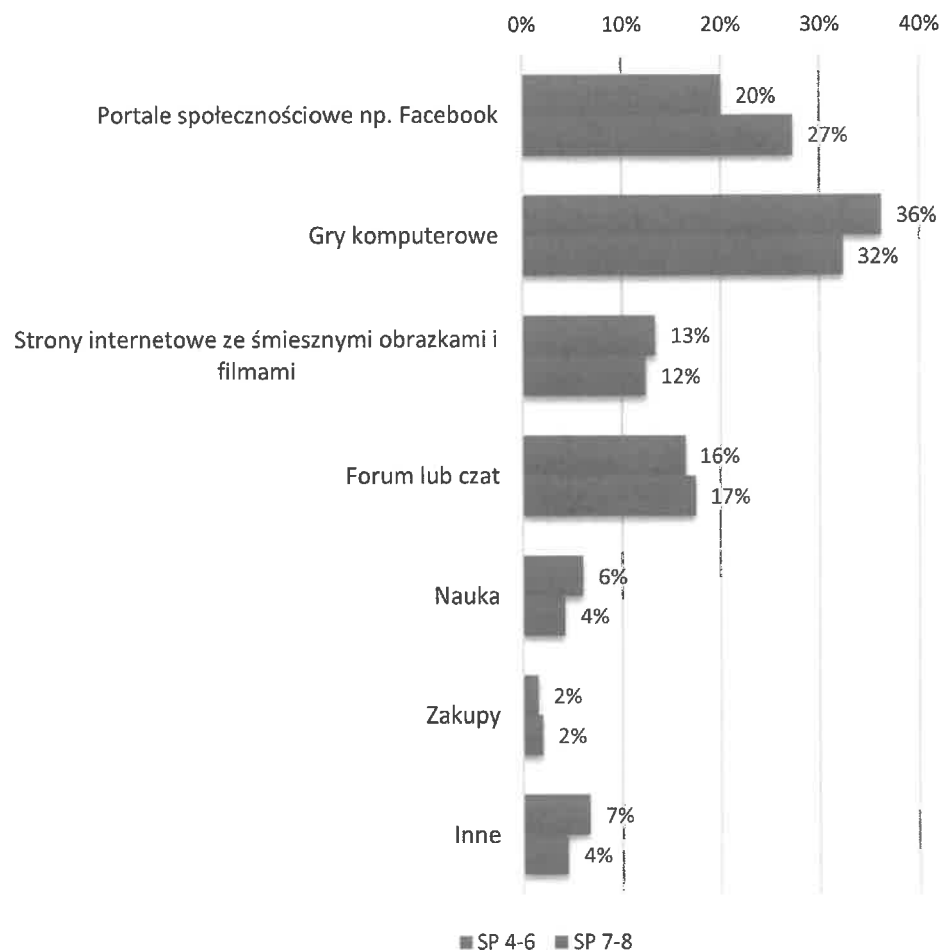

Większość uczniów klas 4-6 i 7-8 spędza przed komputerem poniżej 3 godzin (łącznie SP 4-6: 74%; SP 7-8: 53%), aczkolwiek wśród starszych uczniów spora część spędza przed komputerem 4-5 godzin (24%) oraz powyżej 5 godzin (20%), co w praktyce może oznaczać, że po przyjeździe ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu.

Zapytaliśmy uczniów, w jaki sposób najczęściej wykorzystują komputer, kiedy spędzają przy nim czas. Najbardziej popularnymi formami okazują się gry komputerowe (SP 4-6: 36%; SP 7-8: 32%), portale społecznościowe (SP 4-6: 20%; SP 7-8: 27%) oraz forum lub czat (SP 4-6: 16%; SP 7-8: 17%).

⁷ L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.

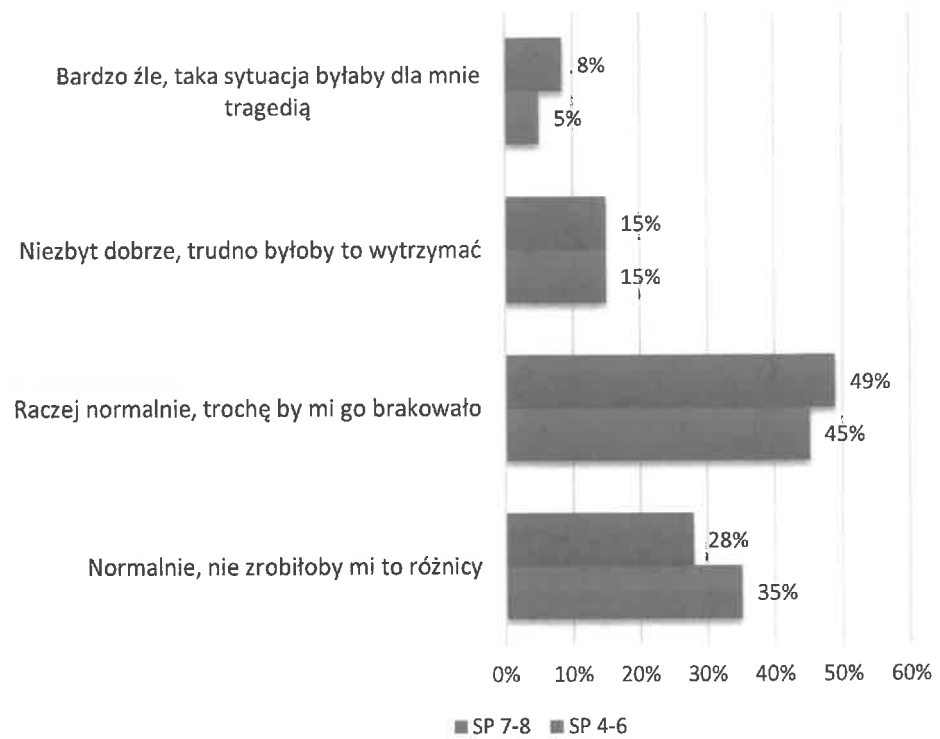
Na co poświęcasz najwięcej czasu korzystając z komputera?

Łącznie 80% uczniów klas 4-6 i 77% uczniów klas 7-8 szkoły deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Część uczniów przyznaje, że odczuliby brak dostępu do Internetu (SP 4-6 – 15%; SP 7-8 – 15%). Jednocześnie relatywnie niewielka grupa uczniów stwierdziła, że korzystanie z komputera jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby negatywnie (SP 4-6 – 5%; SP 7-8 – 8%).

Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

Jakbyś się czuł/a, gdybyś przez cały tydzień nie byłoby dostępu do internetu?

Internet, jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, cyberbullyingu, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu postanowiliśmy sprawdzić doświadczenia związane z cyberprzemocą. W grupie młodszych uczniów relatywnie znikoma część deklaruje styczność z omawianymi zagrożeniami. Nieco inaczej wyniki kształtują się wśród starszych uczniów. Wyniki badań wskazują, że starszym uczniom w mieście Kole nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

25% uczniów klas 4-6 i 28% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hatingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

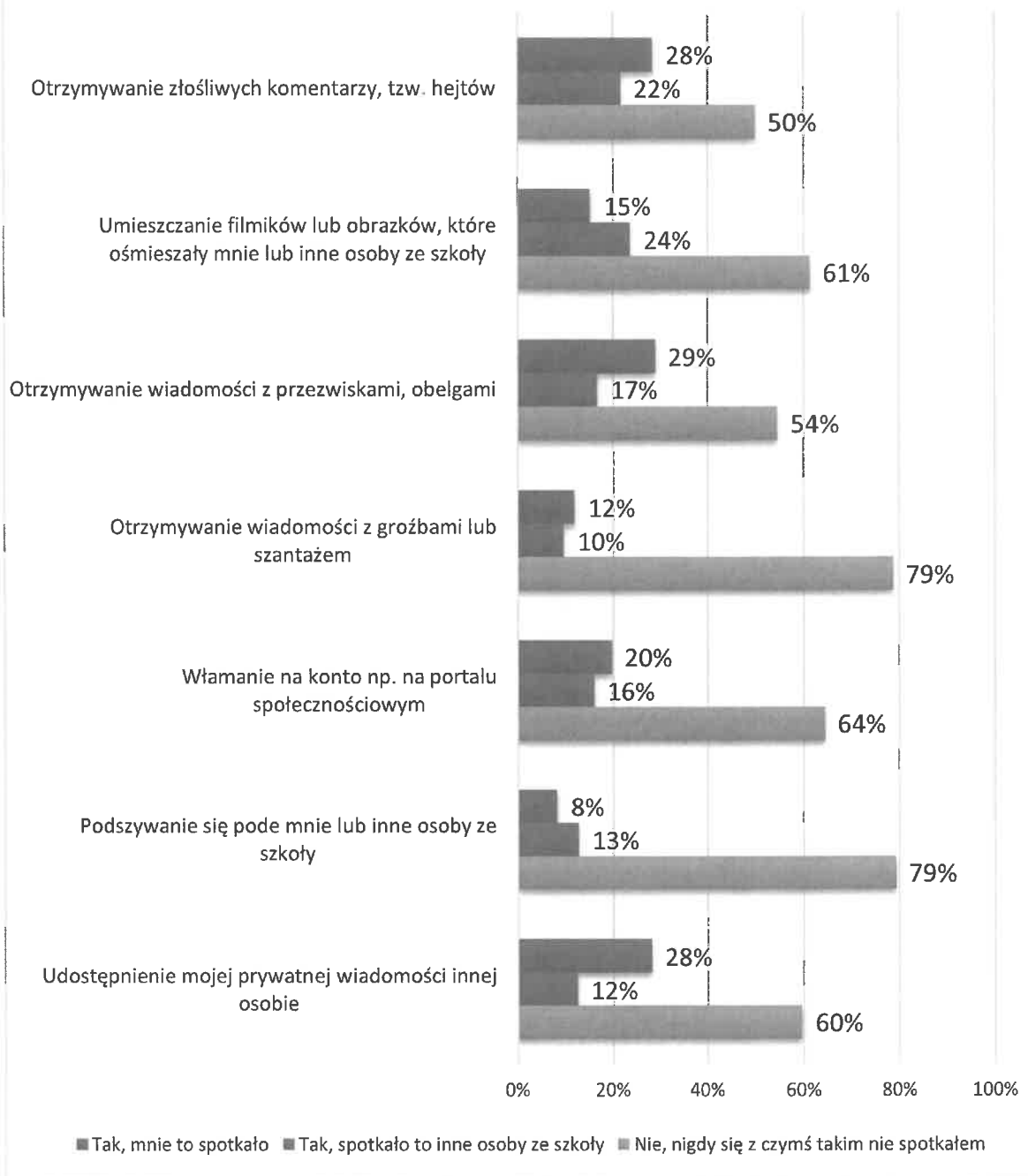
Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z przezwiskami i obelgami (SP 4-6 – 25%; SP 7-8 – 29%), byli ofiarami włamania na konto (SP 4-6 - 12%; SP 7-8 - 20%) oraz ich prywatne wiadomości zostały udostępnione innej osobie (SP 4-6 - 19%; SP 7-8 - 28%).

Wskazuje to na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych.

Styczność z cyberprzemocą - SP 4-6

Styczność z cyberprzemocą - SP 7-8

3.8. Podsumowanie i wnioski

W podsumowaniu badań przeprowadzonych w mieście Kole można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców. Na podstawie otrzymanych wyników zostaną również podkreślone najważniejsze kwestie, wymagające uwagi ze strony władz samorządowych.

3.8.1. Lokalne zagrożenia społeczne w grupie dorosłych mieszkańców

- W opinii mieszkańców wszystkie wymienione w ankiecie problemy uważane są, jako bardzo i raczej istotne. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz ryzykownego i problemowego korzystania z Internetu i telefonu komórkowego przez dzieci i młodzież. Jedną z metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne. Można je rozpowszechniać podczas lokalnych przedsięwzięć profilaktycznych adresowanych do społeczności lokalnej i wskazywać instytucje i miejsca wsparcia, możliwości otrzymania pomocy w obszarze zagrożeń społecznych. Rozwój nowoczesnych technologii, kryzys norm moralnych i rodziny przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk i patologii społecznych: depresji, poczucia izolacji i wykluczenia, braku komunikacji i odczuwania samotności wśród bliskich.
- Zdecydowana większość mieszkańców miasta odzwierciedla postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka, jednakże istnieje grupa (17%) dla której to ryzyko jest wysokie. Statystyki instytucji wspierających w zakresie uzależnień również to potwierdzają.
- Respondenci prezentują konstruktywne postawy w zakresie skutków spożywania napojów alkoholowych. Alkohol nie jest dobrym „lekiem” na codzienne problemy mieszkańców miasta Koła, ponieważ prawie wszyscy (96%) nie zgadza się z tym twierdzeniem. W kwestiach takich jak spożycie niewielkiej ilości alkoholu w czasie ciąży lub przed prowadzeniem pojazdu mieszkańcy również prezentują konstruktywne postawy (odpowiednio 100% i 99%).
- Zaledwie 5% ankietowanych wie gdzie może zgłosić się osoba mająca problem z uzależnieniem.
- Wyniki badań dot. przemocy pokazują, że 93% respondentów ma podejrzenia o osobach w swoim otoczeniu, które doświadczają tego zjawiska. Tylko 11% badanych wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie, natomiast aż 89% respondentów nie ma pojęcia, gdzie szukać pomocy w takiej sytuacji.
- Społeczność prezentuje wysoką świadomość w tematyce przemocy w rodzinie. 97% respondentów nie uważa, że dziecko powinno bać się rodziców, dodatkowo 99% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości.
- Cyberprzemoc w lokalnej społeczności ma zauważalne znaczenie - 98% badanych przypuszcza, że osoba z jej otoczenia padła ofiarą przestępstwa internetowego. Podobnie wyglądają dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym: 85% określa je jako bardzo i dość powszechne. Wskazuje to na konieczność szerokiej edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przez niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych oraz sposobów racjonalnego korzystania z nowych technologii.

3.8.2. Problemy w środowisku szkolnym:

- Pedagodzy szkolni jednogłośnie przyznają, że w szkole największy problem stanowią zachowania agresywne, przemoc i cyberprzemoc oraz zaniechanie obowiązków szkolnych (83%).
- Pedagodzy przyznają, że w szkole nie ma uczniów, którzy przyjmują substancje odurzające, dodatkowo jedna trzecia ankietowanych wskazała, że nie wiedzą jakie substancje uczniowie mogliby przyjmować.
- Jako przyczyny podejmowania zachowań ryzykownych przez młodych ludzi nauczyciele wskazują wpływ otoczenia, chęć zaimponowania oraz dysfunkcje w rodzinie. Dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy. To utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, jakie mogą kierować młodymi ludźmi, jednakże można to wykorzystać w zajęciach profilaktycznych i działaniach ukierunkowanych na uświadomienie młodym ludziom ryzyka podejmowanych działań przez nich i przez otoczenie.

- W opinii pedagogów szkolnych zachowania negatywne wpływają destrukcyjnie na innych uczniów (100%). Uczniowie boją się siebie wzajemnie lub naśladują się, co zwiększa skalę problemu.
- W pytaniu o postawy rodziców, aż 67% pedagogów deklaruje bierność rodziców w kontaktach ze szkołą. Również 50% deklaruje kwestionowanie prawdziwości uwag zgłaszanych przez nauczyciela, postawę roszczeniową oraz przenoszenie odpowiedzialności za złe zachowanie na szkołę.

3.8.4. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

- Inicjację alkoholową ma za sobą: 21% badanych uczniów klas młodszych SP oraz 43% uczniów klas starszych. Jako okoliczności uczniowie wskazują przede wszystkim spotkania z rodziną oraz ze znajomymi. Alkohol to substancja, do której dostęp dla uczniów, w porównaniu do narkotyków czy dopalaczy, jest zdecydowanie łatwiejszy. Jego spożywanie jest też powszechnie tolerowane, traktowane, jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń — niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie w ten „zwyczaj” osób niepełnoletnich. W związku z tym warto organizować kampanie informacyjne czy specjalne wydarzenia o charakterze profilaktycznym, prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania. Jeśli uczniowie nie otrzymują informacji od osób dorosłych, że tego typu zachowania nie powinny być akceptowane, mogą zacząć z biegiem czasu włączać je, mniej lub bardziej świadomie, w repertuar własnych zachowań. Niebagatelna rola w przeciwdziałaniu tego typu sytuacjom przypada szkołom i nauczycielom mających kontakt z rodzicami, ale także władzom samorządowym, które mogą postarać się włączać w lokalne programy przeciwdziałania problemom uzależnień oddziaływania skierowane na edukację i promocję zachowań pożądanых u rodziców oraz pozostałych mieszkańców miasta. Grupa rówieśnicza stanowi nieodłączny element prawidłowego rozwoju społecznego nastolatków, dzięki której nabywają umiejętności komunikacyjnych, empatii, pracy w grupie itp. Ważne przy tym, by środowisko szkolne, rodzinne itd. umożliwiała młodym ludziom spędzanie wolnego czasu w sposób, który będzie dla nich bardziej atrakcyjny niż np. wspólne picie alkoholu. Warto, więc zadbać o dostępność zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń, które będą mogły być alternatywą dla spotkań „zakrapianych” alkoholem czy innymi używkami (należy tutaj zaznaczyć, że spotkania ze znajomymi stanowią dla prawie połowy uczniów główny sposób spędzania wolnego czasu). Równie przydatne będzie organizowanie szkolnych warsztatów, podczas których młodzież będzie mogła wspólnie wypracowywać pożądane postawy wobec zagrożeń.
- Uczniowie deklarują w ogromnej większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami (SP 4-6 – 98%; SP 7-8 – 95%). Rodzice okazali się grupą osób, do których chętnie zwróciliby się oni po pomoc w razie kłopotów. Jednakże niewielka część uczniów nie chciałaby zwierzyć się rodzicowi, gdyby ktoś im groził lub namawiał do czegoś złego (SP 4-6 – 11%; SP 7-8 – 15%). Stosowne byłoby w tym przypadku włączenie w zakres tematyczny szkolnych spotkań z rodzicami tematyki skutecznego reagowania na problemy wychowawcze i sposobów skutecznej komunikacji z dzieckiem. Generalnie rzecz ujmując pozytywne relacje z rodzicami uczniów to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic—nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.
- Uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Zauważalne jest to w szczególności przy deklaracjach o codziennych doświadczeniach w tym zakresie. Kilka procent z nich nie czuje lub raczej nie czuje się bezpiecznie w swojej szkole i deklaruje, że do szkoły uczęszczają osoby, których się boją (SP 4-6 - 28%; SP 7-8 – 22%). Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą miały okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy, jako rozwiązania codziennych problemów.

- Uczniowie deklarują w większości stosunkowo „zdrową” ilość czasu spędzanego na komputerze (poniżej 3 godzin łącznie SP 4-6: 74%; SP 7-8: 53%). Jednakże 44% uczniów klas 7-8 spędza przed komputerem dziennie więcej niż 4 godziny, co w praktyce może oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu. Wiadomo jednak, że szczerą oceną własnych negatywnych nawyków jest trudnym zadaniem. Dlatego też procent osób, które relatywnie długo w ciągu czasu wolnego korzystają z komputera, może być większa. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak, aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po mało oferujących stronach internetowych. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Wyniki starszych uczniów dotyczące zagrożeń związanych z nowymi technologiami (doświadczenia w zakresie cyberprzemocy) wskazują na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej.

IV. Cele Programu

4.1.Cel główny

Nadrzędnym celem Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych, zmniejszenie tych, które aktualnie występują oraz wspomaganie procesów ułatwiających mieszkańcom naszego miasta radzenie sobie z trudnościami zagrażającymi ich prawidłowemu rozwojowi jak i funkcjonowaniu ich rodzin.

4.1.2.Cele szczegółowe:

- Zapobieganie szkodom spowodowanym używaniem alkoholu i podejmowaniem innych zachowań ryzykownych głównie przez dzieci i młodzież poprzez podejmowanie działań wzmacniających ich umiejętności społeczne.
- Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej co do skutków używania alkoholu i rozwoju uzależnień behawioralnych.
- Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się profilaktyką uzależnień oraz wchodzących w skład zespołów do działań interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przemocy.
- Wspieranie działań edukacyjnych adresowanych do szeroko rozumianej społeczności lokalnej dotyczącej zagrożeń wynikających z używania alkoholu korzystania z telefonów i Internetu.

V. Zadania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zaplanowane do zrealizowania w 2020 roku

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.			
Lp.	Działanie	Wskaźniki	Realizator
1.1.	Finansowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych w ramach programu leczniczego w Przychodni Leczenia Uzależnień i Współuzależnień (PLUiW) w Kole nieujętych w kontrakcie z Narodowym Funduszem Zdrowia (w miarę posiadanych środków)	-liczba przeszkolonych pracowników	MOPiPR
1.2.	Realizacja przedsięwzięć wspierających proces zdrowienia osób uzależnionych od alkoholu	-liczba osób uczestniczących w działaniach	MOPiPR
1.3.	Doposażenie PLUiW w sprzęt oraz materiały dydaktyczne i edukacyjne służące jej prawidłowemu funkcjonowaniu (w miarę posiadanych środków).	-liczba zakupionych materiałów	MOPiPR
1.4.	Wspieranie kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników lecznictwa odwykowego poprzez ich udział w szkoleniach i superwizjach (w miarę posiadanych środków)	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
1.5.	Finansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla pracowników Miejskiego Ośrodka Profilaktyki i Pomocy Rodzinie (MOPiPR)	-liczba przeszkolonych pracowników	MOPiPR

Szacunkowe koszty realizacji działań: 15.500,00 - zł

2.Udzielanie rodzinom, w których występuje problem alkoholowy pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

L.p.	Działanie	Wskaźniki	Realizator
2.1.	Organizowanie i prowadzenie konsultacji pedagogicznych, psychologicznych, specjalistycznych oraz porad prawnych dla rodzin z problemem alkoholowym, osób dotkniętych przemocą domową.	-liczba osób korzystających z pomocy	MOPiPR
2.2.	Prowadzenie i finansowanie bieżącej działalności placówek, w których realizowana jest praca na rzecz dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. a) świetlica socjoterapeutyczna i Młodzieżowy Klub Konsultacji i Terapii (MKKiT) przy MOPiPR b) świetlica socjoterapeutyczna przy ul.Wyszyńskiego 14 A	-liczba dzieci korzystających z zajęć	MOPiPR
2.3.	Prowadzenie grupy zabawowej dla małych dzieci i ich opiekunów jako nowej formy profilaktyki społecznej w obszarze wspierania rodzin i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.	-liczba uczestników zajęć	MOPiPR
2.4.	Kontynuowanie organizowania i prowadzenia zajęć warsztatowych z wykorzystaniem programu „Szkoła dla rodziców i wychowawców”. „Rodzeństwo bez rywalizacji” wzmacniających umiejętności wychowawcze rodziców i opiekunów	-liczba rodziców korzystających z zajęć	MOPiPR
2.5.	Kontynuowanie realizacji Programu Wzmacniania Rodziny adresowanego do rodziców, opiekunów i dzieci.	-liczba uczestników programu	MOPiPR
2.6.	Realizacja programu profilaktyczno-edukacyjnego „Akademia Dorosłości”- skierowanego do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym	-liczba uczestników programu	MOPiPR
2.7.	Wdrażanie programu „Program wspomagania rozwoju psychospołecznego dzieci nie lubianych przez rówieśników z powodu zachowań antyspołecznych”	-liczba podjętych działań	MOPiPR
2.8.	Organizowanie szkoleń dotyczących zjawiska przemocy w ramach pracy w Interdyscyplinarnym Zespole ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	-liczba zrealizowanych szkoleń	MOPiPR
2.9.	Podejmowanie działań edukacyjnych, dostarczanie wiedzy na temat FAS (Płodowego Zespołu Alkoholowego) w instytucjach zajmujących się pracą z dziećmi i rodziną.	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
2.10.	Kontynuowanie współpracy w ramach Interdyscyplinarnego Zespołu	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR

	ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Udostępnienie pomieszczeń na rzecz pracy grup roboczych.	- liczba przeprowadzonych spotkań	
2.11.	Kontynuowanie współpracy z przedstawicielami wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania na rzecz działań adresowanych do osób stosujących przemoc.	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
2.12.	Upowszechnianie informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości przeciwdziałania przemocy w rodzinach, w szczególności z problemem alkoholowym.	-liczba materiałów	MOPiPR
2.13.	Prowadzenie grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy i pozostających w kryzysie.	-liczba osób uczestniczących w spotkaniach	MOPiPR

Szacunkowe koszty realizacji działań: 170.000,00 zł

3.Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, a także działań na rzecz żywienia dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.			
Lp.	Działania	Wskaźniki	Realizator
3.1.	Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół podstawowych zajęć i programów profilaktycznych adekwatnych do potrzeb danej grupy klasowej ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności interpersonalnych, w tym naukę zachowań asertywnych sposobów radzenia sobie stresem a także działań mających na celu wszechstronny rozwój i rozwijanie konstruktywnych relacji międzyludzkich, wzmacnianie potencjału zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Realizacja programów opartych na dowodach naukowych.	-liczba uczniów biorących udział w zajęciach -liczba zrealizowanych zajęć	MOPiPR
3.2.	Wdrażanie realizowania na terenie szkół podstawowych programów z systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.	-liczba przeszkolonych osób posiadających uprawnienia do realizacji programów -liczba dzieci młodzieży biorących udział w programie	MOPiPR
3.3.	Organizowanie i prowadzenie zajęć edukacyjnych związanych z promocją zdrowia w siedzibie Ośrodka adresowanych do dzieci przedszkolnych	-liczba zrealizowanych zajęć -liczba dzieci biorących udział w zajęciach	MOPiPR

3.4.	Podjęcie działań profilaktyczno – edukacyjnych w innych instytucjach i placówkach oświatowych, organizowanie wspólnych projektów promujących konstruktywne sposoby spędzania czasu wolnego.	- liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
3.5.	Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież skierowanych do grup rówieśniczych.	-liczba zrealizowanych przedsięwzięć -liczba młodzieży biorących udział w projektach	MOPiPR
3.6.	Podjęcie działań profilaktyczno – edukacyjnych w ramach pracy w Zespole Interdyscyplinarnym (zajęcia profilaktyczne w szkołach i działania podejmowane na rzecz społeczności lokalnej).	- liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
3.7.	Kontynuowanie działań o charakterze edukacyjnym skierowanych do rodziców, przeprowadzanych podczas wywiadówek szkolnych i warsztatów (grup zamkniętych) organizowanych w siedzibie Ośrodka.	-liczba rodziców, opiekunów biorących udział w spotkaniach	MOPiPR
3.8.	Kontynuowanie prowadzenia lokalnych i ogólnopolskich kampanii edukacyjnych, organizowanie konkursów związanych z profilaktyką problemów alkoholowych i zagrożeń cywilizacyjnych.	-liczba kampanii, działań podejmowanych w ich ramach	MOPiPR
3.9.	Zakup, pozyskanie i dystrybucja materiałów edukacyjnych, prenumerata czasopism i publikacji.	-liczba publikacji i materiałów edukacyjno-informacyjnych	MOPiPR
3.10.	Organizowanie i finansowanie różnych form wypoczynku dla dzieci i rodzin ze środowisk zagrożonych alkoholizmem, przemocą, które stanowią integralną część całorocznego funkcjonowania świetlic.	-liczba dzieci i rodzin uczestniczących w wyjazdach	MOPiPR
3.11.	Finansowanie dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach socjoterapeutycznych, profilaktyczno-opiekuńczych.	- liczba dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania	MOPiPR
3.12.	Kontynuowanie realizowania środowiskowych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży m.in. „Pedagodzy Uliczni”, „Noc profilaktyczna”.	- liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w akcji.	MOPiPR
3.13.	Kontynuowanie prowadzenia działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR
3.14.	Prowadzenie interaktywnego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie miasta w zakresie profilaktyki uzależnień i zapobiegania przemocy poprzez stronę internetową Ośrodka.	-liczba publikacji	MOPiPR
3.15.	Organizowanie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych	-liczba zrealizowanych działań	MOPiPR

	adresowanych do społeczności lokalnej mających na celu podnoszenie świadomości mieszkańców na temat zagrożeń wynikających z uzależnień i możliwości lokalnego wsparcia.		
--	---	--	--

Szacunkowe koszty realizacji działań:- 75.000,00zł

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu przemocy.

Lp.	Działania	Wskaźniki	Realizator
4.1.	Kontynuowanie organizowania spotkań mających na celu wymianę doświadczeń i integrację środowiska zawodowego osób zajmujących się profilaktyką uzależnień i rozwiązywaniem problemów alkoholowych.	-liczba spotkań	MOPiPR
4.2.	Organizowanie i finansowanie szkoleń dla osób zawodowo zajmujących się działaniami w profilaktycznymi i wychowawczo-edukacyjnymi.	-liczba zorganizowanych szkoleń -liczba osób biorących udział w szkoleniu	MOPiPR
4.3.	Wspieranie pomocowych inicjatyw abstynenckich podejmowanych na rzecz osób uzależnionych i trzeźwiejących (w miarę posiadanych środków)	-liczba osób korzystających ze wsparcia	MOPiPR

Szacunkowe koszty realizacji działań: 15.000,00zł

V. Inne zadania z dziedziny profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, które nie zostały ujęte w programie, a mogą się okazać niezbędne do zwiększenia skuteczności oddziaływań w tej dziedzinie.

VI. Obsługa Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2020 rok:

1. Finansowanie kosztów utrzymania, wynagrodzenia pracowników i wyposażenia MOPiPR jako realizatora niniejszego programu.
Szacunkowe koszty -369.829,52 zł

VII. Zabezpieczenie pracy MKRPA wynikających z jej regulaminu.

Za udział w posiedzeniach i pracach MKRPA stawka wynagrodzenia wynosi 100,00 zł brutto. Z tytułu pełnienia funkcji Przewodniczącego dodatkowe wynagrodzenie w wysokości - 50 zł miesięcznie.
Szacunkowe koszty - 38.500,00 zł

VIII. Harmonogram realizacji, źródła finansowania.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Miasta, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

IX. Sposób sprawozdawania.

Sprawozdanie finansowe i merytoryczne z realizacji MPPiRPA przedstawione będzie Radzie Miejskiej w Kole.

